

DIVALD KÁROLY
FÉNYKÉP-MŰTERME
BUDAPESTEN.

Ullői-út 21. szám.

Ajánlja műtermét mindennemű fölvételekre legna-
gyobb formátumig. Külön műsokszeresítő osztály.

Heliogravure, Autotypia,
Fototypia, Fénynyomat.

Telefon összeköttetés. 7544

MINDENÜTT KAPHATÓ

RÉTHY FELE

REKEDTSÉG KÁHÓGÉS ÉS HURUT ELLEN.

PEMETEFÜ CZUKORKA

LEGJOBB

1 doboz ára 30 kr. 5 doboz bértmentes 1 frt 50 kr.
Szállítás: Békés-Csabán.

RÉTHY BÉLA gyógyszerész Békés-Csabán.

**Alcsuthi udvari,
Margitszigeti és Fiumei
főhercegi kertészetek
virágcsarnoka**

BUDAPESTEN
IV. ker., Váci-utca 2. szám.
Telefon.

A székrekedés a legtöbb betegség kuforrása!

Segítsük tehát elő a gyomor működését s a belek rendszeres kiürítését. Ezt legbiztonságosabban elérjük a

TAMAR-INDIEN

frissítő és hashajtó gyümölcslevek által, melyek kitűnő hatásnak bizonyultak s orvosi szaktekintélyek által ajánlottak székrekedés és ennek következményei u. m. aranyér, vértórtulás, fejfájás, étvágytalanság, máj-, epé-, gyomor-, bélbántalmak stb. ellen. Ulfogalkozásokhoz kötött egyéneknek a városi lakóknak megbecsülhetlen gyógyszer, mert vele a bélürítés is szabályozható. Ára egy doboznak bértmentes küldéssel 1 frt 10 kr. E szer valódi minőségben kapható a készítőnél

SCHULEK BÉLA gyógyszerésznél
KUN-SZT.-MIKLÓSON.
7989
Budapesti főraktár: dr. Egger-féle gyógyszerár „Nádor”
hoz, VI. ker., Váci-kört 17. és Lux Mihály Múzeum-kört.

KIRÁLYNŐ-ARCZGRÉME,
legjobbnek ismert arczszépítő a világon.

Ezen arczcrème a legrovidebb idő alatt eltávolítja az arczról minden bőrtisztítást, u. m. szappán, por, szesz, mézespor stb. s azt bőrbőre és tüdőre teszi. Teljesen ártalmatlan. Egy tégely 70 kr., királynő-arczcrème szappán 1 doboz 50 kr. — Királynő-hőgygypor fehér, rózsás és crème szappán 1 doboz 70 krajczár. Szétküldés: 7721. dősi főraktár:

Temesváry József
Anghal-gyógyszertára
Zombor, Jókai-tér 2.
Budapest Török József gyógy-
szertárban, Király-utca 12. sz.

„A világ legjobb sámfája“

FÖLDVÁRY IMRE
férfi divat és fehérnemű
raktárában. **párja**
Budapest, IV., Koronaher-
ceg-utca 11. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9. 7707
Férfi ingek, Jäger-árúk,
vadász és sport-cikkék dúz
választékban kaphatók.
Kesttyük és Nyakkendők.

frt 1.50

Kwizda Fluidja

**A kigyó
védjegygel.**

Régi jóhírű diéta-
kus kosmetikus szer
(bedőrszélésre) az
emberi test izmal-
nak és inainak erősíté-
sére.

**Turista-
fluid.**

Eredményesen hasz-
nálna turisták, ke-
rékpárosok és lo-
vagók által nagyobb
túrák utáni erőbi-
tására.

6 arany,
18 ezüst
érem.

30 tisztelt
és előmerő
okmány.

**1/4 palaczk
ára 1 frt.**

**1/2 palaczk
ára 60 kr.**

Osákis a fenti védjegyes a valódi. — Kapható minden gyógyszerár-
ban. — Főraktár:
Kreisapothek, Kornenburg (Bécs mellett).
A név, rajz, egy és csomagolás törvényesen védett. 7639

Wachtl és Társa
IV., Régi-posta-utca 4

Egy **Fényképészeti gép**

legszébb ajándék
Passpartouts és
Rámák a legújanyosabb árakon.
Árjegyzék ingyen és bértmentve.

Kipróbált és csalhatatlan szer
hajkihullás, 7993
fejkorpa,
ellen az **kopaszodás**
ANTICALVUS

mely teljesen ártalmatlan, a hajat puhítja, növeszti és annak
szép színt ad. — Gyermekknél is sikeresen használható. —
Próbáivég 1 korona. Nagy üveg 2 korona.
5 üveg bértmentve küldetik.

Főszétküldés: **KANITZ ODON** gyógyszerár,
Balassa-Gyarmat.
Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.

Elixir de Spa
La plus agréable des Liqueurs
Schallin, Pierry & Cie à Spa

Az előkelő világ likőre
1858 óta.
Főraktár: J. PAUL LIEBE
Tetschen a/Elbe.
7930

Tudakozódások raktár iránt Tetschen a/Elbe
kéretnek. 7930

Magyarország legszebb látványossága.

A hódoló diszfelvonulás.

Óriási körkép.

Festette EISENHUT FERENCZ.

Látható Városliget Andrassy-út végén
a magyar körkép-társaság palotájában
reggel 9 órától esti 5 1/2 óráig.

Belépő díj 50 kr. — Gyermekek és katonajegy őrmestertől lefelé 30 kr.

A Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest IV., Eötvös-utca 4.)

Báli
Selyemkelmék

pompás újdonságok, valamint fehér, fekete és színes
selyemkelmék mindenféle minőségben. Közvetlen el-
adás magánosoknak igazi gyári árakon, porto- és
vámmentesen a házhoz szállítva. Ezer meg ezer elis-
merő irat. Milyen színekből óhajt Ön mintákat?
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selyemkeltő-gyárak szövetsége Zürich. 8783
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égyényes
SAVANYU-KÚT

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fantá-
sására legkitaóbb, teljesen ártalmatlan,
vegyszeres és zsírmertés készí-
mény a 7502

Margit Crème

Rövid idő alatt színtelen szappán, máj-
foltot, pattanást, bőrtakát (mitesszer)
és minden más bőrbaját. Kisimítja a
ráncozat és himlőhelyeket, még ko-
ros egyéneknek is óda bájos arczszínt
kelt. Ár: 60 kr., nagy 1 forint.
Margit hőgygypor 60 kr., 8 szímben.
Margit szappán 35 kr. Margit
fogpép (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszerár,
Aradon Deák Ferencz-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerár, Buda-
pesten, Király-utca 12.

Mindazoknak, kik gyors, alapos és biztos gyógyulást
óhajtanak, forduljanak

Univ. Med. Dr. CZINCZÁR J.
Bőrgyógyász, bőrpótlási szakorvoshoz, gyógyít gyors és biztos
sikerrel, kényelmes módon ugy nékél mint fe. Lakosai mindennemű
a nmi betegségek és gyengeségi állapotok elvezése alatt
Geszefoglat bármily régi keletű bántalmak, továbbá bármely bőrb-
betegséget és szépségkibát a külföld által elismert legújabb
kitaó módszereivel. Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-út 14.
I. em. Rendel: d. e. 10-1 óráig, d. u. 3-7 óráig. — Külön
vártótermek hőgyek és urak részére. — Levelekre azonnali
válassz. 7992

CSÁSZÁRFÜRDŐ.
A főváros legnagyobb fürdőintézete, több mint 11 hó-
forrással (27-5-65-5° C.), rendelkezik
80 öltözővel, 1 forró és 2 langyos
medence, Gőzkamra (43-46°). Zuhany-
kamra. Hideg medence.
Iszapfürdő elkülönítve hőgyek és urak részére.
Fedett nőiszoda. Uriszoda 1860 □ m.
A kontinen legnagyobb intézete. Tükörfürdők. Török-
fürdők. Márvány-, porcellán- és kád-fürdők.
Gyógyhely 200 jól berendezett szobával.
Árnyékos park.

Vérszegények és lábbadozók
vassal lgyanak

Serravallo Chinabort
1/2 liter ára
1 frt 20 kr.
1/4 liter ára
2 frt 20 kr.

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás ízű, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák.
Sokszor kitüntették, Minden gyógyszerárban kaphni.

VASÁRNAPI UJSÁG

2. SZÁM. 1899. BUDAPEST, JANUÁR 8. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— hűlföldi előfizetésekhz a postallag meghatározott viteldij is esatolandó. félévre — 2.50

EGYIPTOMBAN.

A mióta Cromer lord kairói nagy-
konzul és Kitchener basa, a vak-
merő és szerencsés hadvezér,
csinálják az angol politikát Egyip-
tomban és II. Abbasz khedive ural-
kodik a szultán nevében, azóta a
fáraók hater az esztendő országát
állig fölfegyverzett testőrszázadok nél-
kül is bátran megszállhatják az egész
világ turistái.

Néhány esztendővel ezelőtt még
rémes útonállók voltak a sivatagok
szélein ólálkodó szilaj beduinok, a
kiket azonban egy kis angol puska-
porral csakhamar megszelídítettek.
A közbiztonság még ott is minta-
szerű, a hol csak sakálók tanyáznak

s a hol a tájékozódás csak az iránytű
segítségével lehetséges.

Az ó- és új-világ összes turistái
tehát már otthonosan érzik magukat
a fáraók országában nemcsak a cso-
dálatos műemlékek között, hanem a
dűsgazdagok számára épített fejedelmi
vendégházak pompájában és
kényelmében is.

A Nilus országa talán az egyetlen
ország a maga nemében, a melyre
soha sem lehet ráünni s a melyet
soha sem lehet eléggé kitanulmányozni.

A ki komolyabb készütséggel indul
a fáraók országába, annak minden vá-
rakozását felülmúlják az évszázadok
szédítő távolságú perspektívái s az
emberi művelődés kezdetének csodá-

II. ABBASZ HILMI KHEDIVÉ.

CROMER LORD, EGYIPTOM ANGOL FŐKONZULA.

latos maradványai. A ki szórakozást
keres a választékos társaság örömei-
ben, azt a fényes hotelek pálmái kö-
zött megtalálja a Krözusok és egyéb
fejedelmek körében. A ki pedig üdülni
akar, az megelégedik bajáról az
örökös nyár hazájában, a hol nagyon
ritka vendég a felhő s a hol ragyogó
verőfény árad boldogra, boldogtan-
lanra egyaránt.

Mert a Nilus országában nemesak
a fáraók műemlékei nagyszabásúak,
hanem az örökös jobbágyok, a fel-
láhok évezredes szenvedéséi is. A vi-
lág legrégibb szállóigéje szerint Egyip-
tomb a Nilus ajándéka. Herodot, a ki
az V. században Kr. e. a Nilus első
zuhatagjág beutazta az országot, már
észrevette a lakosság között való nagy
ellentéteket jóllétben és nyomorban,
vagyonban és munkában. A piramisok-
kat a földművesek százezreivel épít-
tették, a bányákat s a sziklasírokat a
robotosok óriási tömegeivel fúratták.
A szegény nép csöndes megadással
végezte a fáraók és nagy urak mun-
káját s halhatatlanokká tette azokat,
a kiknek különben még szántott, ve-
tett, aratott és szüretelt is.

A fáraókat s a nagy urakat a rej-
tett sírkamrák őrizték meg; múmiáik
még ma is pompás kőkoporsókban,
drága ékszerek és fejedelmi kincsek
között várják Oziris istentől a fel-
támadást és Tehuti istentől a végső
ítéletet.

Roskovics félvétele.

A KHEDIVE MEGÉRKEZÉSE ALEXANDRIÁBA.

A Kőrösi László által szerkesztett «Egyiptom» című most megjelent könyvből.

A nép, mely a Nilus termékenyítő árjától kapta az áldást, nem tartozott sem Oziris, sem Tehuti választottjai közé. A szántó-vető ember nem remélt föltámadást, nem hitt a túlvilági negyvenkét bíró ítéletében, mert nem temetkezhetett sírboltokba s így holtteste elenyészett a homokban, mielőtt még a föltámadás harsonái megszólaltak volna.

Az ősegyiptomiak vallása, művészete és hazája csak a hatalmasokat ismerte. A népet, ezt az óriási csöcselket, kitagadta minden előnyéből.

És mégis ez a sokat szenvedt, ez a türelmes és csöndesen dolgozó, ez a soha sem lázongó földmives nép még mai napig is megvan a Nilus partjain. Míg a fáraók és hatalmasok meghaltak, addig a rabszolgák és jobbágyságok halhatatlanok maradtak.

Az egyiptomi fellálok száma hat millió, tehát a lakosság nagyobbik része. Négy millió esik az arabokra, a jövevényekre s az európaiakra, a kik azonban még mindig nem vitték százötvenzere sem.

Ezt a tíz milliányi embert három-négy angol ágyúteleppel s néhány ezred angol katonával tartják rendben. Maga a felláh jó munkás, de rossz katona. Az elfajult arab megalkuszik a helyzettel. A kihaló török hatalom már csak néhány zsák arannyal és üres czimvel éri be. A helyzet urai tehát az angolok, a kik épen úgy, mint a rómaiak, nem sok vért ontottak Egyiptomért, hanem majd ugyanazon erődítésekben tartják féken az országot s ugyanolyan fortélyokkal biztosítják uralmuk sikereit.

Húsz esztendő óta Egyiptom lakossága megkészenedő. Az államadóság folyton fogy, az ország termő képessége évről-évre nő, merész útvonalak épülnek, csatornák és vízművek keletkeznek, a Nilus erejét villamos erőre váltják, a néproskadó válláról leveszik a jogtalan robotmunkát, az iskolákban európai szellemben tanítanak, az orvosok és gyógyszerészek rohamosan szaporodnak, a rendőrség oltalmazza a lakosságot, a tűzoltóság védi a várost a piszkos keleti részek tüzveszedelmétől, szóval Egyiptomban csodálatos átalakulás van most, melynek nagy vívmányait nem lehet kicsinyelni.

Az európai művelődés áldásainak legmeredekebb gátjait az iszlám építette. A lakosság jó háromnegyedrészé még mindig mohamedán és szívósan ragaszkodik a hagyományokhoz.

Ez az oka annak, hogy a társadalom legnehezebb kérdéseit: a nőnevelést s a nőemancipációt alig képesek még csak megkezdeni is, az iskoláztatást pedig alig bírják kivenni az arab zugtanítók télen kezéből.

Bármennyire európaivá alakul is a mai Egyiptom, mégsem vesztí el őseredetiségét várását. A piramisok még mindig daczolnak az idővel, a nagy szfinxek még mindig a nyugalom főnséges mosolyával tekint a jövőbe, a thébai templomok és királyi paloták omladékaik még mindig megdöbbenéssel töltik el az idegent.

Rómában egymagában sokkal több egyiptomi obelisz emelkedik az ég felé, mint a Nilus országában összesen; hanem azért a felsőegyiptomi obeliszeken még mindig megész a régi aranyozás nyoma s a tükörsima rózsagránit lapjain még mindig megtörik a nap sugar.

Mindaz, a mi Egyiptomban keletkezett, az ország éghajlati sajátágainak felelt meg. Ez az oka annak, hogy Kufu, Kafra és Menkara nagy piramisai nem mállottak szét, pedig már majdnem hater az esztendősek. Ez az oka, hogy Mózes nagy kortársának, II. Ramzesnek gránit-szobrai ma is olyan épek, mintha csak az imént faragták volna. És ez az oka, hogy a sírok falfestményei frissek, a halotti papiruszok elpusztíthatatlanok és a múmiák romlatlanok maradtak.

Nem Egyiptom, hanem az emberiség művelődésének ősforrásaival ismerkedünk meg a Nilus partjain, és ez az, a mi a fáraók országát örökké páratlanul avatja.

Akármiyen péresek is az egyiptomi muzeum termei Kairóban, bármilyen gazdagok is az európai világvárosok egyiptomi múkínsekben: maga az ország még mindig kiaknázatlan s a tudósok föltárásai és fölfedezései számára még mindig kimeríthetetlen.

A Napoleon egyiptomi hadjáratainak hatalmas irodalmi emléke, a «Descriptions» kezdte meg a fáraók országának titkait ismertetni. A porosz király támogatásával folytatták Lipsiuszal Egyiptom múkínsekének ismertetését. Majd minden nagy nemzet rendkívüli áldozatkészséggel járult az egyiptológia fejlesztéséhez; de az angolok az érdem, hogy a tudomány eddigi vívmányai biztosítva vannak. Ma már nem közpréda az, a mit a rejtélyes sírokban találnak.

Minden nagyobb egyiptomi városnak megvan a maga külön látványossága. Alexandriában

MEHEMED ALI BASA. (1769-1849).

A Kőrösi László által szerkesztett «Egyiptom» című most megjelent könyvből.

a Ptolemeusok műemlékének maradványaival találkozunk. Kairó Heliopolis omladékaiból épült. Théba száz kapuja helyén ma számos arab falu keletkezett s a nagy piramisok környékén valóságos turista-telep épült.

Egyiptom nemcsak a múmiákat őriz meg, hanem a különböző politikai korszakok emlékeit is. Ott van az utolsó nemzeti uralkodóházak emlékei között az asszír és perzsa, a görög és római uralom maradványa. Ott van a bizanti korszak emlékei után az arab idők sok tanulságos alkotása. És ma az európai paloták árnyékában még megvannak a keleti bazárok, az arab síkatorok, a gyárak mellett pedig a fellálok vályogvityillói s a beduinok rongyos sátrai. Az európai szellem napról-napra hódít, de azért szívesen meghódol annak, a mi Egyiptomban már hat ezer esztendő óta változatlan és az a fáraók országának semmiféle visztonagság és civilizáció által ki nem írható eredetisége.

Kőrösi László dr.

SZÜLŐFÖLDEMEN.

Mikor ide jöttem, haza jöttem máskor, —
Hej, de mi maradt meg a régi világból?
— Itt-ott egy-egy emlék, az is kiveszében,
Meg az apám sirja künn a temetőben.

Most e sir az otthon, künn a temetőbe,
Ez is bozóttal van, jól tudom, benőve.
Hát ki is ültette itt reá virágot?
Minket a sors egytől-egyig messze hányott.

Mikor felhantolták itt ezt a sir-dombot,
Az a másik otthon nyomba összeomlott.
A meleg tüzhelynek kialudt a lángja,
Pedig de édes volt melegezni nála.

Mikor oda mentem, ünnep volt az nekem,
Felüdült a lelkem sok édes emléken,
Egyenként támadt fel annyi meghalt vágyam,
Az eget tisztának, ragyogónak láttam.

Ottan befogadtak, ha üldöztek máshol,
Mégvédték — ha kellett — az egész világtól,
Hogyha rossz voltam is az egész világnak,
A szerető szívek ott csak jónak láttak.

Ha boldog volt, ott volt csak boldog az élet,
Hej, de mind ebből már mi van mostan még meg?
— Itt-ott egy-egy emlék, az is kiveszében,
Meg az apám sirja künn a temetőben.

G. Diószeghy Mór.

CSATA UTÁN.

Részlet az amerikai-spanyol háborúból.

Irta Virter Ferencz.

Az oceánokról már elseperte Spanyolország hajóhadait az amerikai Egyesült-Államok győzelme. Kisebb csatározások alig-alig voltak a tengereken, csak két nagy ütközet: a philippini diadal és a San-Jago előtt vívott csata s e kettő letört minden árboczuat, melyen a régi dicsőség sarga-fehér lobogója díszlett.

A hetekig tartó bizonytalanság után megdöbbenés nyilallott át a világon a július 3-iki nagy csata után. A régi dicsőség csak sápadt fényt vet már az egykori világuraira.

Fenn, New-Yorkban, s az Egyesült-Államok egész terjedelmében hetekig lángolt a diadal örömmámora milliók arcán. A győzelem nagy, tökéletes volt. Elsimult a gúnymosoly Európa arcáról s a nagy katona-államok egyszerre emeltek kalapot az elébb kicsinyelt yankee előtt, New-York utcaiban tombolt a dicsőség.

A nagy újságok öblös hangjai túlkialtották az oceán másik részén felhangzó jajt. Megnyiták a zsebek, hogy az öröm ünnepélyét minél fényesebbé tegyék. — Harpagon is tékozlóvá lett. Mac Kinley fejét elhalmozta a babérok zápora. A tengerész-miniszter, Long, hősként ünnepeltetett. A kábelek vonalait pedig szinte megreszkettette az a rajongó dicsimnusz, mely a győzőknek szólt.

«Köszönet önnök, admirális; köszönet az egész hajóhadnak! A nemzet hálás lesz önöknek mindörökké...»

S a new-yorki utcákat megtöltötte az amerikai csillagos lobogók gazdag tarkasága; ember embert gázolt, tolongott mindenki, hogy lássa és hallja, mint ünnepel egy nemzet. Július első napjaiban valóságos ostromállapot képét mutatta a város; s a néhány millió ember, kik a házak falai közt élnek, mind az utcára esődült. A színházak, táncstermek, sőt minden jobbajta sörház is, telve volt a csata részleteit közlő plakátok reklámaival, melyekkel az újságok árasztották el őket. Még a szegénység is eltűnt e napokra. Boldog, boldogtalan asztalra lelt, a hol dözsölésre hívják; — csak maga a Fleischmann czég hatalmas éttermében, a Broadway sarkán, kapott ebédet vagy ezer ember.

Lenn a trópusok tengersikján, a cirikáló hajóhad fedélzetein izzadva dolgozik a tömérdek matróz. Virradattól éjszakáig szakadatlan folyik a munka. Sőt még az éjszaka sem csendes: szüntelen csattog a tömérdek kalapács, a mint földöznek, egyenesitenek a hajó alkatrészein. Bezzeg nincsen ünnepnap itten! Győzedelmi mámor? vasárnap? ki törődik ezzel? A munka hív s az égő nap trópusok hevében csak úgy folyik a verejték a szegények arcáról, kiknek éjjelét-nappalát meglopja a kötelesség gondja.

A Brooklyn oldalához hozzácsatolva lázasan dolgozik az összelőtt hajótesten a Vulcan műhely-hajó ezer keze éjjel-nappal. A horpadások nehéz munkája napokig tart el. Az Oregon testét is megtépte a golyó; csakúgy épen, mint a többi hajót. A kalapácsok velőtrázó hangversenye ellhallatszik minden zugba. Már szinte bődült lett tőle az agy, idegesség minden ember. A lankasztó melegben elpetyhült karnak pihenőt tartania azonban nem lehet. A dolog sürgős, a parancs meg szigorú: lézengésre idő ma nincsen!

S a szegény matróz, mikor az alkonyat órája nyugalomra hívja, oly fáradt, hogy aludni sem képes. Álmatlan fordul jobbra-balra függőágyában, mely a hajó mély, fülledt levegőjében lóg s testéről folyik az izzadság patakja. Félig lehunyt pillái közül fáradtan csillan ki a megtört szemüveg, aludni nem tud, de álmodni képes s álmaiban a sötét fedélzetköz vasalkat-részei emberi alakokat öltönek, jóbarátok képét,

a messzi otthonnak élő körvonalait és álmaiban a mult ezer édes emléke támad fel, hivatkozó mosolygással, derűs csábítással... A matróz fordul egyet, mert az a fele, a melyen feküdt, már egy csurot víz. A kalapácsok hangja s a lötás-futás egy percze felveri álmaiból, de a fáradtság újra eltompítja az idegek érzékét s az agysejtek bohó játékával ismét összefolyik minden tárgy és hang a képzelem világában és álmodik tovább. Álmaiban csöndes napok nyugalma mosolyog feléje, napok, melyeknek legfőbb gyönyörűsége az, hogy tíz órát alhatik egyhuzomba és nem kell pléhdobozos marhahúst enni reggelire, ebédre és vacsorára. Álmai gyönyörűk lehetnek, mert a lélek öröme ott ül az elalélt arcán, bizalommal, reménnyel, megnyugtatón...

A fedélzet harangja felveri a csendet. A virradat fénye előli a homályt. S a parancs kilödti ágyából az álmodozót.

— Up! up, boys! (Fel, fiúk, fel!) kiált az ébresztő altiszt s kelletlenül mozdul meg a sok álmosképi matróz. Némelyiknek a szeme még be van hunyva: úgy motoszkál ki gözölgő fészkekből s csak akkor tér magához, mikor végig öntik egy veder vízzel.

A tengerészek világéletében a nap legkellemetlenebb percze az ébredés ideje, s a leg-súlyosabb munka a függőágyak összegöngyöltetése. Hajókötél kibontása, vitorlamanóver, fedélzet-mosás: ez mind nevelésesen csekély fáradtság a függőágyak felgöngyöltéséhez képest. Ez a munka halad a legnehezebben, mert közben mindenki még félig alszik!

Hanem a reveille harsónája percze alatt életet ébreszt a hajóban ismét. A kávénak esufolt szürke folyadék kiosztásakor már újra él itt minden; megindul a tréfa, füstölög a pipa — ennek az élvezetnek reggel csak 20 percz keretén belül van létjoga — aztán kezdődik újra a napi rendes foglalatosság, az a ragyogó mesevilág a tengeri életről, melynek Jules Verne-féle bájos hazugsága lángra gyújtja az ifjúság szívét — a szárazföldön.

A fedélzet parkettjén kézzel-lábbal dolgozik már a matrózok tömege, ki súrol, ki meg mos, vagy a kovácsteendőköz nyujtanak segítséget s a kalapácsok pattogó zenéje messze hallatszik hajóról-hajóra.

A tiszt éteremben is összegyűl a sok álmosképi tiszt. Mindenki bosszús, ingerült, álmatlan. A terített asztalt hallgatag üli körül a sok izzadó arc; meleg van már most és még mi-csoda meleg! Júliusban a trópusokon! mi ehhez képest egy soupé-csárdás gözös élvezete! Mindegyik morog, szid vagy komoran hallgat. Micsoda éjszaka volt ez! Zenebona, láрма, futkosás. A szénrakodás szennyes munkája még most is folyik. Egyre dübörg a raktárba hulló szénzuhatag s a fekete por beléfrakodik minden zugba, moeskol, feketít s nem kimél semmit.

A tiszt inasok körülhordják a reggeli menüt. Első a pléhdobozos gyümölcs, — készen-tűdös körték. Utána az «oatmeal», — valami vízbe főtt árpafele tápszer, leöntve vízben feleresztett pléhdobozos tejszennel. Aztán sóban eltett 3-hónapos tojás stb. . .

A hajó-kórházban is ébrednek. E hely állítólag a legesedesebb része a hajónak. Hangos beszéd el van tiltva s csak óvatosan lépked a sok segéd-orvos. De a kórház felett a fedélzet parkettjén mennydörgésszerű dübörgés zúg éjjel-nappal. Ezt nem lehet eltüntet. A szegény betegek, főként a lábban fekvő sebesültek, törődően henteregnek a fülledt helyiségben, mert ma az alakokat sem lehet kinyitni, nehogy a szénpor betömjön ide is.

Hat órakor jó a főorvos. Átveszi az írott jelentést virrasztó segédjétől, aztán sorba látogatja a szenvedők ágyát. Szeretetteljes gyengésséggel kérdi a beteg vágát, szeszélyét, mert hát a beteg, főként a sebesült, szent ember a hajón. Vigasztal, bátorít; de hát mind ez csak udvariasság! Szegény orvos; hisz ő megtenne mindent. Hanem mikor beteget olyat kérnek, a mi lehetetlenség! — Az egyik csendet óhajta, a másik anyját kívánja látni, mert a végét érzi, a harmadik meg — egy lábban fekvő — fagylatot; vagy legalább friss vizet kérne... A friss víz adott parancsra előterem: hők + 30° celsius, — nem ért rá kihűlni a destillatorban.

És fenn a fedélzet parkettjén tovább dübörg az a mennydörgésszerű zaj: a szétvetett ágyú-

üteg megigazgatása, meg a tömérdek sokaságú nehéz matróz-czipósarok kongása.

Egy szegény fellábu tűzér ágánál rejtelmesebben suttog a segédorvos főnöke fölébe: — «Ennek már vége van!»

A beteg teste egészen dagadt. Vérmérgezés. Menthetetlen.

Az orvos odahajol a szenvedő arcához, hogy tanulmányozza a kór előhaladottságát. Felemeli a beteg leplét. — Biz ennek vége van.

A sebesült már nem lát, fáradt ajkain át felhalkan suttog a távozni készülő lélek. Mesél, ábrándozik s arcát még inkább eltorzítja a fájdalmas mosolygás. A suttogásban pedig a mult emlékeit csalja elő a képzelet. Anyjával beszél, majd ismét mással. Vigasztalja őket, hogy ne sirjanak s még ő bátorítja a képzelt alakokat, a törődött szülőt, a síró szeretőt, — hogy hiszen a hazáért hal meg... .

Szegény fiú! — A körülte állóknak lelkebe kap a beszéd, az álomlátás; — és mindenki érzi, hogy sorsuk közös, — ma ez, holnap én... .

Július 8-án volt, mikor a Guantanamo-öbölben fekvő hajóhad rendelkezlet kapott a Key West-beli admirális kábele útján, hogy horgonyait felszedje és útra keljen. A kábel Kingston (Jamaika sziget) útján lett közzételve.

Az öböl vizén csak négyen voltak: a «Scindia», a «St. Paul», a «St. Louis» és az «Aberanda». — A rendelkezlet a «Marblehead» hozta.

Az nap estére épen hivatalosak voltunk a «St. Louis» asztalához.

Késő délután volt már, mikor a rendelet megérkezett: az a gonosz ünneprontó.

A «St. Louis» szalonjában abban maradt a játék, megbomlott a vigás.

— Hogyan? mi az? kiáltott fel a tömérdek vendég, mikor a «Scindia» parancsnokának küldönce visszahívott bennünket a hajóra. Hogy miért? azt persze ekkor még nem is sejtettük.

Nehány perczel utána jött a második küldönc: az «Aberanda» tisztikarát is visszaszólitotta a haladékos nem túró szigorú parancs. A «St. Paul» hajó tisztjeivel hasonlóképen történt.

— Ez valami rendkívüli dolog lehet, — volt az általános vélemény s a vendégek siettek felkötni a kardot, homlokukba csapni a sápkát... hej, pedig az asztalt már teríteni is kezdték a «St. Louis» nagytermében s a pezsgős palaczkok már dél óta hűsölnek a jégben. De hisz még a játszmának sincs vége: a kadét nagy veszteségekben van s revanche-ra vár.

A Guantanamo öböl csöndes vizét lázas sietéssel szántotta össze-vissza az aczélesonakok sokadalma, mindenki telve tisztokkal, diszbe öltözött matrózokkal, kik látogatásban jártak a többi testvérhajón.

A zürzavar általánossá lett egy perc alatt. A horgonyon fekvő hajóhad mindenikén nyüzsgött-mozgott a tömérdek matróz; lenn a fűtőházban, fenn a fedélzeten: indulásra szól a parancs.

Indulunk? hová? — azt senki sem tudja.

A mandolin zenéje abban maradt a vitorlák árnyában: a helyelől matrózokat talpra állította a parancsszó. A hajómélyből előbukkant az árboczmester is, épen beretválkozott az esti mulatságra s amúgy félig sima, félig tuskis ábrázattal termett fenn a riadó szavára... No, hiszen érdemes is volt magát tőrnie a ma esti liberty pass * elnyeréséért!

A St. Louis konyhájában odakozmásodik a pompás ebéd, hiába remekelt a japáni szakács; kedve sincs már hozzá. A pezsgőket is kivették a jégből; a nagy teremben sem teritnek ma este. Tiszt és matróz tömkelegbe verődik künn a fedélzeten, mindenütt sűrűg a készülődés gondja.

... Már kigyúltak a parti tábor tűzei a dombon, már elsötétült az égbolt keleten: mikor a «Scindia» parancsnoki hidjáról elhangzott a vezénylő: — «Fel a vasmascával!»

Az «Aberanda» útra készen vár már; a «St. Paul» és «St. Louis» épen most hagyják el az öböl száját. Aztán megkondul a «Scindia» gépházában is a jelzőharang és messze zeng a

* Liberty pass: annyi, mint a Károly-kaszárnyai «Urlaubs-schein», mely nélkül senki a legénység közt a hajót el nem hagyhatja.

A NAGY SZFINKSZ.

«farewell» kiáltás, hajóról-hajóra a búcsúzó üzenet.

Az oceán lapját megrázza a négy hatalmas hajótest aczelsarkantyúja; — egy óra múlva már elmosódik a part, Kuba sziget messze elmaradt árnyéka s a titokteljes végtelenség lapja terül el körülünk, néma éjszakába fúlva.

A hajóhad mindenik tagján ébren volt valamennyi ember. A fedélzetköz függőágyain sutogva terjedt a csodálatos hírek tömérdek változata ajakról-ajakra. A tisztí dohányzóban is összeültünk szóbeszédre. — tanakodva: hova megyünk? s mi lehet a Key West-beli rendelet

eltitkolt szövege? Némelyek bizonyosra vették, hogy Commodore *Watson* hajóhadával fogunk egyesülni s áthajózunk Spanyolországba. S e feltevés csakugyan alappal is bírt. Leginkább érdekelt azonban valamennyiünket az, hogy a spanyolországi expedíció előtt hazai kikötőbe futunk be rakományért, pihenőért.

Haza! — a suttogás hangja mindegyre élénkült; már egész vitakozássá fajultak lenni a fedélzetköz függőágyas világában... *haza! haza meggyünk!* s a sok matrózszív megdobbant a hártalan öröm érzetere. Az elérendő kikötő nevét természetesen senki sem tudta, csak azt, hogy

valamelyik az Egyesült-Államok keleti partján. De hát ki is törődik azzal, hogy *melyik* kikötő lesz az? mintha bizony nem mindegy, bármelyik is legyen... S a sörházak és táncz-helyek vitája meszeszerű mennyországgá domborult a sok matrózfantáziában s a szárazföldi élet tömérdek élvezete, melyeknek gyönyöre oly szépek tetszik innen, az oceánok távlatán át, azt a szárazföldi ember, a kinek minden nap van része az utca vigalmában, soha, de soha sem tudja megérteni és becsülni annyira, mint a hónapok hosszat éj és víz közt unatkozó tengerész.

PORT-SZAID.

A Körösi László által szerkesztett «Egyiptom» című most megjelent könyvből.

A NAGY PIRAMISOK.

Ezen július hó közepén volt, mikor a hajóhad előtt feltűnt végre a haza földjének domborúta az oceán láthatárán. Nem volt akkor bánatos ember a sok száz közt! Még a parancs is enyhébben hangzott s a fedélzet mosás egész élvezetté vált. A tisztogatások munkája lázas sietséggel folyt mindenütt; izzadt a sok matróz, mindenik felül akarta múlni a másikat, érdekemet szerzendő, mik a szabadságlevél kivívására czéloznak.

Fényes dél volt, mikor Virginia állam hadikikötőjébe (Norfolkba) a hajóhad befutott. A kikötői mólót ellepte a sok ezer ember, urak s

hölgyek nagy tömege. Lobogtak a kendők, újjongott a vígság s a rajongó lelkesedések megnyilatkozása a dicsőség pirját festette minden arezra.

A fogadtatás gyönyörűség volt. A hajótestek lassu bevonulásakor pedig viharként zúgott az ezernyi nép örömkialtása... lobogóink pedig egyre jártak, köszöntve az üdvözlőket, a hazát, melyet újra látunk.

A parancsnok engedékenységből, a hajószemélyzet legnagyobb része partra szállhatott. Este hat órától reggeli 6-ig tart a *liberty pass* érvénye.

Norfolk város ez éjszaka pedig aludni nem tudott. Az utcákat teleharsogó énekhangok még a hajnal óráiban is felverték az álmodókat. Sörház, tánczterem, étkező helyek, — mindegyik zsúfolódott a tömérdek matróztól s a hol az a kék egyenruha megjelent, megemelkedtek a kalapok. A hölgyek virágokat szórak a hősök felé: egy óra után már mindegyiknek telye voltak kezei rózsákkal, magnolia-virágokkal. És a mely üzletbe egy ilyen kék egyenruha belépett, ott nem fogadott el pénzt tőlünk senki. Mindent, mindent odaadtak.

DAHABIJA A NILUS PARTJÁN KAIRÓ MELLETT.

A Körösi László által szerkesztett «Egyiptom» című most megjelent könyvből.

KAIRÓI UTCZA AZ ARAB VÁROSRESZÉBEN.

A Körösi László által szerkesztett «Egyiptom» című most megjelent könyvből.

EGY MILLIOMOS.

A milliomos mindig és minden körülmények között elég érdekes személyiség arra, hogy beszéljünk vagy olvassunk felőle; de Mr. William Waldorf Astor egyáltalán nem az az ember, a ki csupán millióival vonná magára a figyelmet, mert sem nem közönséges ember, sem nem közönséges milliomos. Van a természetében valami különös regényes vonás, mely manapság már vajmi ritka jelenség, s azonkívül szokásai és törekvései is olyanok, a milyenek az amerikai milliomosok között nem igen találkoznak.

Mindenek előtt kétség támadhatna az iránt, vajjon helyes-e őt egyáltalán amerikaiak tekintenünk, mivel 1892-ben Angliában telepedett le s azóta állandóan ott lakik. Tán e szerint ő maga is jobban szeretné, ha angolnak tekintenék. Pedig az amerikaiak kívül még más vér is kering az ereiben. Házának megalapítója, John Jakob Astor ugyanis a Heidelberg mellett fekvő német Waldorfbán mészáros mester volt s ezt a német származást, mint nevéből látjuk, el sem tagadja. Az Astorok elseje, ki Amerikában letelepedett, ritka erélyvel és szerencsével megáldott férfi volt. A ma élő Astor ennek a dédunokája.

Mr. Astor 1848. évi március hó utolsó napján született, épen két nappal utóbb, hogy nagy elődje örök nyugalomra tért. Kiváló nevelésben részesült s eleinte ügyvédnek, majd később államférfinak készült. 1875-ben csakugyan ügyvédkedett is, később pedig három évet a politikai tudományok tanulmányozásának szentelt. New-Yorkban a törvényhozók között is helyet foglalt; majd 1882-ben az Egyesült-Államokat képviselte Olaszországban, mely kiváló állásban három évig megmaradt. A politikai pályától azonban később visszalépett azon okból, mert

nem választották meg abban a kerületben, melyet ő képviselni akart volna.

1891-ben az Astor-féle birtokok, melyeknek kezelésében atyjának már előbb is segédkezett nyújtott, reá szállván, elhatározta, hogy egészen új életet fog kezdeni, — befolyásos és a társaságnak élő angol gentleman akart lenni. E szándéka megvalósítása végett a következő évben Londonba ment s első teendője az volt, hogy családjával együtt új otthon alapítva, szép birtokot szerezzen magának.

Mr. Astor nem volt hozzá szokva, hogy a mit tesz, azt csak félig tegye meg. Amerika olyan világrész, a melyben minden új, egészen új; s hol nincsenek régi várkastélyok, sem grófi termek, melyekhez a hagyomány érdekes és félelmetes történeteket fűz. S mégis, a mint Angliába betette a lábát, Mr. Astort azonnal megállította a régiség, a történet iránti hajlam. Lehet különben, hogy a tekintetben római tartózkodása is hatással volt a képzeletére.

Akármit legyen is, képzelő tehetségét azonnal megragadta a Themse mellett fekvő egyik régi kastélynak, Clivedennek a szépsége, felruházva mindazon érdekességekkel, melyeket ő egy régi házban keresett; épen olyannak találta, mint a minőnek előre elképzelte. S hogy a regényessége is meglegyen, van ott egy régi kő, melyen állítólag egyik régi Shrewsbury gróf adta ki a lelkét, mikor királyával vívott párbajban halálos kardszúrást kapott.

A gazdag embernek, kivált a milliókkal bíróknak igen sok lehetséges; de itt nagyon megakadt, mert a kastélynak igen gazdag tulajdonosa a westminsteri herceg volt, ki épen nem akart megválni e birtoktól. Mindazáltal megindultak az alkudozások s bár sok nehézséggel, végre sikerült a megegyezés. Mr. Astor Cliveden lordjává lón. Azt beszélik, hogy két millió forintot fizetett ezért.

Később Mr. Astornak az a kedvenc eszméje támadt, hogy hirlapot alapít. Meg is tette; de csakhamar arra a meggyőződésre jutott, mint előtte már sokan, hogy a hirlapalapítás nagyon költséges mulatság, noha a pénz ő nála nem okozott nehézséget. Megvette a «Pall Mall Gazette»-t és a «Pall Mall Budget»-et. Az előbbi lap akkoriban szabadelvű irányú újság volt, de Mr. Astor nyomban megváltoztatta irányát, minek folytán eddigi szerkesztője, Mr. E. T. Cook, most a «Daily News» kiadója, nyomban le is köszönt. Az így megszünt lap helyébe a «Westminster Gazette» lépett. A «Budget» is csakhamar megszűnt s helyette valami olesó folyóirat jelent meg.

Mr. Astor egészen új irodákat építtetett s mikor a ház felépült, egy csapat urat és hölgyet körülvetett a termekben. Ez alkalommal történt, hogy az egyik látogatója, egy hölgy, érzékenyen megszegényítette a hatalmas milliomot. A társalgás egy kőlépcsőről folyt.

— Nem remek ez a lépcső? — kérde Mr. Astor a clevelandi hercegnőtől.

— De csakugyan, nagyon szép, — volt a válasz.

— Nemde remekebb, mint akármelyik lépcső, mit hercegséged idáig látott? — kérde Astor állhatatosan tovább.

— Bizony remekebb, — hagyta rá a hercegnő; — valóban bámulom. Sokkal szebb, mint Battle apátságunk lépcsőzete, melyet ostoba öreg lovagőseink sarkantyús csizmái már három-négy száz évvel ezelőtt koptattak! De természetesen a régiséget nem lehet megcsinálni, azt türelmesen be kell várni.

— Hogy lehet ilyen gyönyörű parkot megalkotni? — kérde Mr. Astor bámulva, mikor a westminsteri herceg kertésze a bársonysimátságú gypet öntözgette.

— Hát elvetjük a magot s aztán száz éven át gondosan kaszálgatjuk, — volt a kertész válasza.

De Mr. Astor mégis azt hiszi, hogy nagyon sok dolgot jobban megcsinálnak Amerikában, mint ideát; számtalan szükségletét egyenesen onnan hozatja az Atlanti-óceánon túlról. Amerikai árjegyzékeket küldenek neki s ő azokból választ.

Egy alkalommal kocsihoz volt szüksége s akkor is megvárta, míg egy amerikai szállító megküldte az árjegyzékét.

— Egy angol kocszi bizonyára ép úgy megtette volna, — jegyezte meg egy barátja.

— Igaz, — felelte Mr. Astor, — a kerekéi csak oly fáradhatatlanul forognak, de azért ép oly hamar bele is fárad az ember. Nekem rúgó kell, meg párna, meg gummi keréktalp s mind a legújabb találmányok szerint. Az öregje, elavultja nem én nekem való.

Három évvel ezelőtt özvegygyé lett. Elhunyt felesége, Mrs. Waldorf Astor, jó családból való úri nő volt, bizonyos Miss Paul, kit nagyon szeretett. Azt akarta, hogy az ő felesége legyen az amerikai társaságban a hangadó, az első, a mire csakugyan hívatottsággal is birt, de e minőségben tündökölni soha sem vágyott. Meséli, hogy egy szép napon Mr. Astor a postahivatal mellett elhaladtában neje nevéét hallotta említeni. Azonnal megállította hintőjét s bemenvén, kérdezte, nines-e a felesége számára levél? A postás azt felelte, hogy érkezett ugyan egy csomó levél «Mrs. Astor»-czimre, de egy sem «Mrs. William Astor» czimére, s hogy azokat egy hasonnevű — a család egy másik ágából származó hölgy — elvitte és utasítást adott, hogy az ily levelek hozzá küldessenek, mert ő a Mrs. Astorok elseje, ő az igazi Mrs. Astor.

— Dehogy ő, — felelte a milliomos kissé tübbe jöve. — Mrs. William Waldorf Astor és Mrs. Astor, egy személy; az az én nőm.

Épen abban a percében érkezett oda véletlenül az az Astorné, kinek a levelek szóltak, s azzal a fenhéjazó megjegyzéssel: «En vagyok az Astor család feje; a mi levél tehát Mrs. Astor nevére érkezik, mind engem illet» — követelte a leveleit.

A milliomot ez roppant bántotta; de a nejének semmi kedve se volt a vitakozásra s így a dolog abban maradt.

Az ilyen vagyonhi helyzetben élő hölgy előtt minden ajtó nyitva állhatott; de Astorné sokkal jobban szerette a maga családi körét, semhogy a nagy világha járt volna. Midőn meghalt, Mr. Astor megvette neje kedvenc havi folyóiratát,

első lapjára képet festetett, melyen egy nő van ábrázolva, midőn a függőnyt lebecsátja, alája pedig e szavakat nyomatta: «Isten veled!» New-Yorkban temették el s midőn Mr. Astor onnan távozott, rendeletet adott egy ottani virágkereskedőnek, hogy neje sírjára naponta, télen-nyáron friss virágot hintsenek s a völgy lilioma soha se hiányozzék róla.

A milliomosok felől mindig tudnak egyet-mást. Mr. Astorról is nagyon sokat beszélnek mostanában. Most a legjobb angol társaságokban megfordul s az amerikaiak azt beszélnek róla, hogy ő lesz az első angol-amerikai, kit az angol királyné kitüntetésben akarna részesíteni, lovaggá títetvén őt «a társadalom, irodalom és a szepművészetek terén szerzett érdemei elismerésül».

Gazdagsága oly nagy, hogy évi jövedelme három millió forintot tesz. New-yorki üzlete akkora, hogy csupán az irodai személyzete 52,000 emberre rug. Minthogy ily rengeteg a vagyona, sokszor maga sem tudja, mennyije van tulajdonképen. Megesett, hogy New-Yorkban jártában valamely épületben lévén s annak tulajdonosa után kérdezősködővén, kiderült, hogy az is övé. Vannak oly birtokai s terjedelmes fekvőségei, melyeket soha sem látott s melyekről csak annyit tud, hogy azok neki jövedelmet hajtanak.

Mr. Astor az irodalom terén is működött. Néhány évvel ezelőtt két vastos munkája jelent meg «Valentino» és «Sforza» czimvel.

Nagyon tevékeny ember s érdeklí mindaz, a miben az előkelő angol nemes szórakozást talál. Szeret vivni, s azt mondják, hogy éles szeme és gyors keze ellenfeleit sokszor csodálatra ragadja.

Nagyon érdekesek azok a kijelentései, melyeket a pénzszerzés tekintetében tesz. Egyik levelében, melyet valamelyik ismerősének írt, elmondja, hogy a legjobb tanács, mit pályája kezdetén álló fiatal embernek adhat, az, hogy ha meg akar gazdagodni, gondosan vizsgálja meg, mire foglalkozásra legalkalmasabb, miben érzi magát legboldogabbnak; ha pedig választott, akkor arra is gondja legyen, hogy e foglalkozása üzésére a legalkalmasabb helyet is megtalálja. Vigyázzon az egészségére, mert a nélkül gazdagságra szert tenni nem igen lehet. A szesz italoktól s a dohánytól tartózkodjék.

Soha ember vagyonra szert nem tehet, ha elméje nem tiszta; tiszta pedig nem lehet, ha az alkohol, mely a dohány füstje elhomályosítja. Adósságot soha se csináljon, mert semmi sincsen, mi az emberre nyomasztóbban hatna, mint az adósság. Okot szolgáltatt arra, hogy az ember magamagát megvesse; e mellett sok megaláztatásnak, sokszor meg nem érdemelt szemrehányásnak kútforrása az adósság.

További jó tanácsa így szól: A mi pénzed van s a mit nélkülözhet, azt a jövőre való tekintettel gyümölcsözőleg helyezd el, még pedig biztos helyen, ha kevesebbet jövedelmezne is. A fekvő vagyon a legbiztosabb. De azért semmiféle vagyon nem jövedelmez oly biztosan s oly állandóan, mint a kamatoztatásra kiadott pénz. Ez soha nem nyugszik; se éjjel, se nappal, se vasár-, se ünneppal. Folyton, folyást, mindig a tulajdonosa érdekében működik, esőben, napfényben egyaránt. Soha többé, mint egy ügyletbe, bele ne fogj egy és ugyanazon időben; de a mibe belefogtál, azt következetesen s egészen belemélyedve, testtel-lelékkel üzzed s abba ne hagyd addig, míg célt nem érte, vagy míg azt nem látod, hogy ebben többre, nagyobbra már nem viheted. A becselven vagyonszerzés azonban a legvalószínűbb és a legnehezebben elvethető az életben. Tartsd meg ennek folytán a függetlenségedet s tiszta lelkiismeretedet. A mit szerzesz, a mit veszesz, azt fizess meg; költs is, de mérsékeltlen, mert a hatalom és gazdagság felé vezető útban legelső irányelv mindig az, hogy az ember kevesebbet adjon ki, mint a mennyit bevesz.

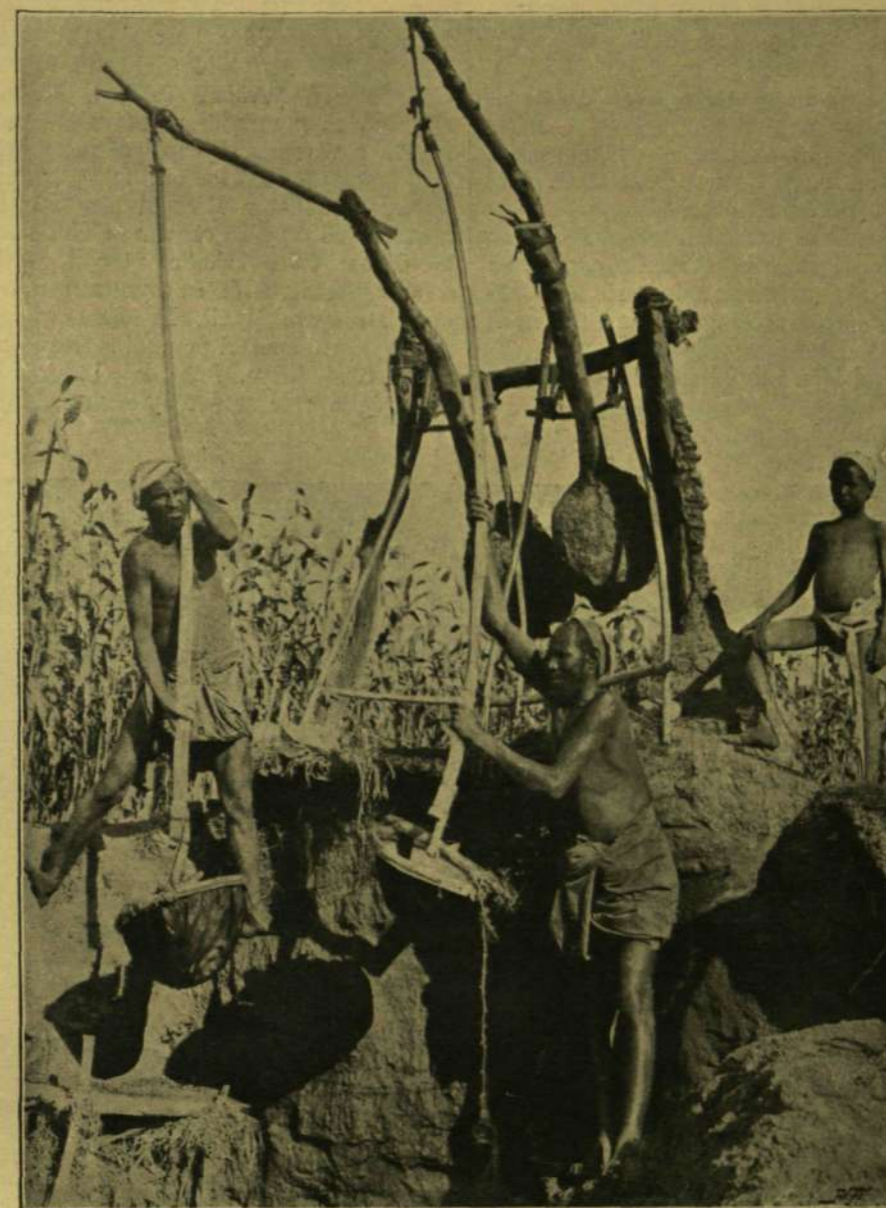
Varjas Károly.

HOLDFOGYATKOZÁSKOR.

Irta B. Büttner Lina.

«A hold hágyadt gyöngy-fénye kialudt...»
Poe Edgar.

Az újságok bírül hozták, hogy a fővárosban nem láthaták a várvárt holdfogyatkozást. Ott Luna asszony összevonta felhő-kárpitjait,

VIZMERITŐ FELLAHOK.

A Körösi László által szerkesztett «Egyiptom» című most megjelent könyvből.

ne lássák indikrét szemek az ő nagy küzdelmét a sötét árnyékkal.

A vidéken bizalmasabb volt a szép holdvilág.

Nálunk tiszta égen, tiszta fényben haladt magas útján. Olyan fényes volt a hideg éjszakában ezüstös-aranyos tányérja, hogy szinte csillogott-villogott. Nővéremmel, Juliával úgy vigyáztuk, nem látjuk-e meg előbb is azt az árnyékot, mely majd sötétségbe borítja, nem takar-e be előbb itt-ott egy csillagot?

De tiszta nyugodt volt az égbolt s a békés földet előntötte a hold hamvas-fehér sugára. Még akkor sem láttunk nagyobb árnyat, mikor már egy kis kormos folt támadt fényes tányérja szélén. Nem mondom, hány órákor, mert nem az óránk járása után kezdődött, hanem az óránkat igazítottuk meg utána.

És a mint a hold előtt nőtt a kormos árnyék, úgy lett kisebb az eltakart rész s a korom alatt piroslott, mint a zsaratnok.

Mikor félig el volt takarva, akkor már annyira hajlott a hold útja, hogy a szobából is láthattuk. Meghúzódtunk hát Juliával az ablakba s a rezedabokrok közül csodálkozva néztük, mennyire változik rá a hold alakja? Eltakart fele olyan volt, mint egy parázsban égő tűzgolyó és sokkal kisebb lett, míg felette a másik fele, a fényes, lapos féltányér, jóval nagyobbak látszott.

Hát a végtelen világ lakói közt is épen úgy van, mint a mi kis világunkban? A mig valaki ragyog a fényben, sokkal nagyobbak tűnik fel s ha árnyék vetődik rá, mindjárt kisebb lesz.

A késői órában kevesen jártak az utcán. Csoport gyerek jött, elkétek tollfosztásnál. Mikor köszöntek, megszólítottam.

— Nézzétek, mi lelte a holdacsakát?

— Holdfogyatkozás van, — felelt iskolai állásba csapva magát, vizsgái hangon, az egyik.

— A föld a nap és a hold közé jött, — darált tovább hideg közönnyel a másik, de egyik sem tekintett, bár csak egy érdeklődő pillantással, az égre.

— Jól van, — szakítottam félbe, mert nem

azt akartam én hallani, hanem valami tősgyökéres bolondságot. Mint mikor a bogrányiak a számaron követelték a hold hiányzó darabját.

Ha nem Bogrányban történt meg, én nem tehetek róla. Úgy mondom, hogy hallottam, hogy ott egyszer, épen részleges holdfogyatkozáskor, a harangzóó jámbor csacsija ivott a kenderázató pocsolnyából, mikor a falu népe meglátta a vízben, hogy a telehold képeből hiányzik egy darab.

— Están bá! — kiáltozott a megijedt népesség, — hejszen a kee szomara befalja a hódvelágunkat! Már egy befalásnyit kibaroptott belőle! Hát hogy legyünk hódvelág nekül!

És neki estek a szegény csacsinak, — jaj, nekem! hogy állatvédő létemre ezt le kell írnom! — de végtől-végig csépeltek, aztán bedobták a kenderázatóba. Mig mindezt alaposan elvégeztek, a hold az égen ismét egész lett s azoképen a képe a vízben. Örült aztán Bográny népe, hogy — «megmentettük a hódvelágocsakát! Kivertük a szomarbó!»

Ilyen pompás ostobaságot akartunk mi hallani. De hasztalan kérdeztük a legfuresább emberektől, azok mind csak banális tanúltsággal feleltek.

A hold pedig mindig érdekesebb lett. Már egészen árnyék borította. De azért nem sötétült el, csak nem fénylett, nem sugárzott. Egy izzó-piros tűzgolyó volt, mely a zenit felé arany-sárgába olvadt s mintha az egészet fekete csipkékfátyol borítaná be. Egészen idegenné vált. Nem volt többé az a sugáröntő lapos nagy hold, mely máskor olyan közel van hozzánk, hogy kedves ismerősen szinte lehajlik felénk, sőt olykor, mintha bejönne s megpihenne az ablakon a rezedabokrok között. Ez a kormos, haragosan izzó tűzgolyó most az égen olyan végtelen messzeségben látszik tőlünk. És olyan kicsiny, olyan idegen és ismeretlen nekünk.

Két ember botorkált a sötét utcán végig. Azt hiszem, az éjjeli rend fentartása végett.

— Hallják, micsoda rend ez a holdvilággal? — ezzel vontam őket kérdőre.

— Hát fogyatkozik, kérem alásan. Csak fogyatkozik.

— De miért? — faggattam tovább.
— Hát ha az Isten úgy rendelte. Mink is mind csak nézzük, hogy már egészen összezsugorodott. Igen is.

— Az ám, bóogat az első, — már csak a tízes magja van meg. De ne tessék félni, mert hogy hajnalra megint rendben lesz.

Ezzel a biztatással ballagtak tovább.
A sötét éj fenséges esődjét nem sokára ismét csoszogva botorkáló lépések zaja verte fel. A sötétben is felismertük az öreg Gödörnt, a mint ablakunk alatt sietni iparkodott.

— Hallja, mi lelta a holdvilágot? — kérdeztem tőle is.

— Egészen közel jött s csak úgy susogta felve.

— A menyemhez megyek. Beteg a gyereke. Mikor kigyűttem a házból, majd leestem a lábamról, a hogy meglátom az égen. Jaj! hiszen véres. Csak hogy ki nem esordul a vére. Tán megölték őt is, mint az áldott királyné asszonyunkat.

— A hold az éjszaka királynéja, hozzá nem fér gonosz ember, — szóló Julia.

— Akadhat gonosz a csillagok közt is, — dűnyyögött halkán. — Magam láttam előbb, hogy szaladt el mellőle egy csillag. Elszaladt. El, bizony. Egy szempillantás alatt nem láttam. Ugy elfutott, mintha csak a szemembe tűnt volna el. A holdvilágocska meg merő vér. És lám, már kialszik. Merő vér és már kialszik... merő vér... és kialszik, — susogta magában nagy félelmek közt az öreg asszony még akkor is, mikor a sötétben már messze botorkált.

Ime, annak a rémes gyilkosságnak ott a lémani tó partján, mely megfosztotta e hazát rajongva szeretett királynéjától, — annak az ocsmányi bűnnek a borzalma, hogy áthatotta a nemzet legalsóbb rétegeit is! És milyen poétikus gondolatot ébresztett ez egyszerű, szegény, öreg asszony szívében is.

Mi Juliával, fenvirasztottunk a magányosan küzdő holddal s az erősen illatozó rezedabokrok közül gyönyörködve s megilletődve néztük ezt az égi történetet a csöndes, sötét éjben.

Úgy három óra felé végre győzedelmeskedett a hold az árnyak felett, s ismét teljes fényben csillogott-villogott, s csupán a föld felé hajló oldalán, kissé nyugatnak, volt még rajta egy kis sötétség. Hanem ez már csak annyi volt, mint az aranyos-ezüstös tál szélén egy kis rászóródott korom. Mástkülönbén világos volt az éj s mindent előtött a hamvas gyöngyfehér holdfény.

Ekkor ballagott hazafelé Gödörné a menyétől. Az ablaknál beköszönt.

— Már semmi baja a gyerekeknek. Megyek az öregemhez, az is olyan fuldoklós mindég, — dűnyyögötte.

— Nézze, — szólunk az égre mutatva, melyen a telehold fényes sugarózában diadalmasan haladt, — nézze, a kialudt hold megint él.

— Hm, — vonogatta a vállát, — hát hisz... feltámadunk!

KÉP A JÉGRŐL.

Az új esztendő a koresolya híveinek enyhe telet hozott. Az előző években már december első felében javában folyt a koresolyázás; ez idén még mindössze két alkalommal volt nyitva a városligeti jégpálya, mely épen most érte meg fönnállásának 30-ik évfordulóját. Ugyanis 1869-ben Bécsből hire jött, hogy ott koresolyázó egyesület van alakulóban. Erre dr. Kresz Géza Bécsbe utazott, tájékozódott az új egyesület felől és egyttal magával hozta annak alapszabályait. Dr. Kresz, hogy ezt a test-fejlesztő sportot mennél tágasabb körökben népszerűvé tegye, felhívást intézett a pesti fiatalisághoz; de eredmény nélkül. Majd ismer-

A VÁROSLIGETI JÉGPÁLYÁRÓL.

Goró Lajos rajza.

roseite és barátait iparkodott rábeszélni, hogy koresolyázó egyesületet alakítsanak. Erre az ő vezetése alatt, nagybórra fiatal orvosnövendékek, csakugyan meg is alakították az első koresolyázó-egyesületet. Az akkori választmány a városligeti tó partján egy állandó fábódét állíttatott, mely 468 forintba került és bizony az egyesület vagyontalansága miatt nagyon szegényes volt, mert iroda, választmányi szoba, szalon mind egy helyiségbe szorult, a melynek szerény butorzata egy asztalból és 3 székből, továbbá egy szalmafonattól pamlagból állott; a hölgyek is azon kötötték fel szíjjas, kampós orru magyar koresolyáikat, a melyet a mai nemzedék már nem is ismer.

Csakhamar hire futott a fővárosban, hogy a városligeti tavon mily élénk élet van. Sokakat kicsalt oda a kíváncsiság 1869. évi decemberben, a megnyitáskor. A választmány lassanként mind több-több előkelő résztvevőt

toborzott, s nem sokára egész sereg szebbnél-szebb fiatal hölgy sorakozott a városligeti jég koresolyázói közé. De nagy baj volt, hogy a tó jege kerítés nélkül lévén, ott lábatlantokodott a sok gyermek, kik fél koresolyán, meg koresolya nélkül csúszkáltak, a mi nem egyszer kellemetlenségeket okozott. Ezért elkülönített helyről kellett gondoskodni, a mi nem kis nehézséggel járt akkoriban, mert a tó télre-nyárra egészben bérbe volt adva. Sok utánjárásal, a miben Thaisz Elek akkori főkapitány nagy segítségükre volt, sikerült kieszközölni a polgármesternél egy elkülönített jégpálya átengedését, s ilyenül ugyanaz a tér jelöltetett ki, a mely részben ma is pályául szolgál. Az első kezdetleges fábódét hét alapító tag részint összetett forintoskáiból, részint pedig a dr. Kresz által 1870-ben a Kristóféri gyógyszertár épületében rendezett koresolya-kiállítás jövedelméből emeltette. (Érdekes, hogy ezen a kiállításon került először hozzánk a világ minden részéből beküldött minta-koresolyák között a Halifax-koresolya, melyet azóta a Rohonczy-féle Kolumbus-koresolya, valamint az angol fajta Jackson Heines koresolyák majdnem egészen kiszorítottak.)

Sok gondot okozott az egyesületnek, hogy a fábódét minden tavasszal széjjel kellett bontatni, a mi évek során vagy 1000 forint költségre került. Hogy az erre való költség fedezve legyen, a választmány tagjai koronként fényes koresolya-bálokat rendeztek a Vigadóban s egy-egy ilyen bál rendszeren ezer frtot jövedelmezett. Egyszer, az 1873-iki bécsi krach alkalmával, Strausznak, a keringő királynak a zenekarát hozták le Bécsből. Ebbe belebuktak, a mennyiben 900 frt lett a veszteség, a mit aztán a választmány fizetett ki saját zsebéből. Ez volt az utolsó koresolya-bál.

A tagok száma évről-évre szaporodott, annyira hogy 1875-ben már állandó koresolya-csarnokról lehetett gondoskodni. Ennek fölépíthetése végett 800 drb 50 forintos részvényjegyet bocsátottak ki. A részvények nem keltek ugyan el, de azért a csarnokot felépítették s elég kényelemmel be is rendezték 42,000 frt költséggel. Ez a csinos csarnok 1894-ig, vagyis 20 évig szolgálta a lassan, majd rohamosan gyara-

podó egyesületet, mely aztán annyira megerősödött vagyonilag is, hogy régi csarnokát lebontatta s helyére egy hatalmas palotát építtetett, melynek értéke 140 ezer forint, jégpályája pedig úgy remek fekvésénél, mint nagyságánál fogva páratlanul áll Európában. De még szebb dolog az, hogy míg a külföldi koresolyázó-egyesületek társadalmi osztályok szerint csoportosulnak s így egy németországi, bécsi, svájci, vagy norvégiai koresolyázó-egyesület sem oly népes, mint a fővárosi: addig minálunk mánások, tábornokok, tőkepénzesek, magánosok és hivatalnokok családjai egy egységes társasággá tömörülnek s együtt élvezik a koresolyázás üdítő és edző örömeit. Mai képünk egy élénk koresolyázó jelenetet ábrázol a városligeti nagy jégpályáról, melynek oly szép háttérül szolgál az ezredévi kiállításból még meglevő történelmi kiállítási épületek csoportja.

Markó Miklós.

ITÁLIA.

Berzeviczy Albert, volt közkutatásügyi államtitkár s a képviselőház volt alelnöke a múlt 1898. év tavaszán arra használta föl szabadidejét, hogy Olaszországot, hol már előbb is két ízben utazott, végig bejárja s élvezze ott «mind-azt, a mi a természet, a történelem és a művészet hármass forrásából oly pazar bőséggel árad szét ebben a bámulatos országban.» Ez élvezés örömeit és tanulságait azonban nem tartotta fukarul magának, hanem tanulmányokká dolgozta föl, melyek előbb egyenként a «Budapesti Szemle»-ben, most pedig összegyűjtve egy tizenkilenc fejezetből álló vastag kötetben jelentek meg a Franklin-Társulat ki-

TIVOLI.

BERZEVICZY ALBERT «ITÁLIA» CZIMŰ ÚJ KÖNYVÉBŐL.

adásában, «Itália. Uti rajzok és tanulmányok» czím alatt.

Az érdekes könyv sem nem szokásos úti rajz, sem nem alkalmi megfigyelések és tapasztalatok elmondása, hanem rendszereskedés nélküli, de kerekded egészszé csoportosított foglalatok a nagy-műveltségű szerző azon vizsgálódásainak, a melyek az olaszországi renaissance korára s különösen e kor szellemi mozgalmaira és művészetére vonatkoznak, vagyis olyan művelődés- és művészettörténeti tanulmány, melynek részleteivel a szerző már másfél évtized óta foglalkozik, s melynek jelen alakban való kidolgozására úgy előbbi, mint legközelebb tett olaszországi utazásai nem annyira újabb adatokat, mint inkább csak újabb ösztönt adtak neki.

S írodalmunk csak örvendhet, hogy Berzeviczy ez ösztönzésnek engedve, gondos és alapos tanulmányozásának eredményeit most a művelt közönség számára épen oly vonzó, mint tanulmányos előadásban föltárja. Mert nem ismeretlen

világot nyit ugyan föl előttünk, hanem föl-fogásának önállóságával, itéletének elfogulatlan higgadságával, fejtegetéseinek világosságával és józanságával s általában az emberi szellem magasrendű törekvései és alkotásai iránt való szeretetével mégis olyan légkörbe emel bennünket, a hol mindenfelől az okulás és gyönyörködés szokatlanabb örömei áradnak felénk. Már előszóul irt bevezetése hatása alatt örömet engedjük át elménket és képzeletünket az ő megnyerő kalauzolásának s készséggel követjük úgy Róma múkieseihez, mint Nápoly, Flórencez, Milano, Verona, Venecze, stb. műremeikeihez, vagy nagy emlékeihez, melyeknek jó részét sikerült képekben is szemünk elé állítja e mű. Berzeviczy Albert ez új könyvből négy

A város délnyugati szélén, féloldalt Róma és a Campagna felé fordulva, a kisebb vízesekek által megszakított meredek hegyoldal magaslatán, erősen lejtős területén áll legfelül az Este-palota, alatta a széles emelt-tér, melynek oldalve mintegy művészi keretben mutatja a távoli Róma s a síkság képét egész odáig, a hol már a tengert sejtjük, míg szemben velünk a Sabin-hegység ágai s hátul a magas Monte Gennaro tórnak fol.

Innen lépcsőzetes alakban boesátkozik lefelé a kert, loggiákkal, lépcsőkkel, párkányokkal, galleriákkal, vízmedencékkel, ugrókutakkal és művészi díszítésű köröndökkel tarkítva. De az építészeti és kertészeti minden virtuóz alkotásainál is mélyebb benyomást tesznek a Villa d'Este látogatójára a kertnek évszázados cyprusfái, a melyekhez nagyságra, festői formára, szimpompára hasonlók talán a föld kerekén

A VELENCEI Szent Márk-Templom Belseje.

képet közlünk ma mutatványul s közlünk a szövegből is néhány töredékesen kivett részletet, olyanokat, a melyek az itt közölt képekre vonatkoznak.

Tivoli. Az antik világ pusztulása után sok időbe telt, a míg Tibur — most már Tivoli — régi hírét, régi baját és vonzerejét csak némi részben is visszanyerhette. A késő renaissance és kezdődő barokk korában alapította Tivoliban Ippolito d'Este bíbornok, — nem az a régibb Hippolyt, a ki Mátyás korában egy ideig esztergomi érsek is volt, hanem a későbbi, a hirhedt Lucrezia Borgia és estei Alfonso fia, — a Villa d'Estét, minden nagyúri kéjlakok utólréhetetlen mintaképét, a mely iránt nekünk annál több okunk van érdeklődni, mert az jelenleg estei révén Ausztria-Magyarország trónörökösének tulajdona. A villa, hosszú időn át teljesen elhanyagolva lévén, ma inkább romnak, mint kéjlaknak mondható, de remélhetőleg annál szebb jövő elé néz; elragadó bájába most mélabús vonás vegyül: a múlt dicsősége itt is az, a melynek emlékezete megaranyozza a romladozás jelenkori képét.

nem lehet találni. Ezeket nem ronthatta meg sem az idő, sem a mostoha bánásmód és elhanyagolás, ezek csak nőttek egyre és korukkal együtt díszben is gyarapodtak, üde öröközől lombjaikkal jelképezve a jobb idők reményét, míg körülöttük a mesterséges vízesekek párkányainak amoretjei letéredettek, a lépcsők fokai szétváltak, a vízmedencék kiszáradtak, az utak begyepesedtek, a virágok helyén gaz nőtt, s a kastélyból és kertből elköltözött az élet és a pompa, a dal és a vígság...

DANTE SZOBRA VERONÁBAN. Verona egyik régi főpiacára a Piazza dei Signori-ra, a Palazzo nyájas loggiája elé helyezte az újabb kor Dante fehér márványszobrát. A sok Dante-szobor között, a melyet olasz földön láttam, alig hatott rám egy is oly élénken, mint Zannoninak ez a szép műve.

Mialatt a szobor nézése merültem el, a piacz galambjai közül egy hollófeke színű rászállott a költő gondolkodóan lehajtott fejére s mereven, mintha hozzá tartoznék a szoborhoz, ülve maradt ott. Az a fekete galamb, — fajánál fogva symboluma a lelki tisztaságnak, színénél fogva kifejezője a gyászos komolyságnak

nak, — valóban odailleszt a Dante márvány-fejére. És jól tették, hogy a nagy költő alakját itt is fölláttatták az utókor szemléletére, hogy a ki Olaszország határát átlépi, tudja, hogy a Dante szellemének birodalmába lépett.

Verona különben is nevezetes szerepet játszott a költő történetében, mint élete kálváriájának utolsóelőtti állomása, a hol kétszer pihent meg a száműzött, munkásságával nagy részt róva le a halhatatlanság adójából.

Dante az olaszokra nézve, mint élő irodalmuk régiségének hirdetője, azt a világon páratlanul álló nemzeti dicsőséget jelképezi, hogy egy hat-száz év előtt élt költő munkáját, a mely a világ-irodalom elsőrendű remekei közé tartozik, ma is megérti, ma is lelkesedéssel olvassa és idezi minden olasz; az ő nyelve ma is mintaképe az olasz költői nyelvnek, képheszedei ma is szívhez szólók, alakjainak tragikuma és fönsége ma is megragad: szóval az olasz művészet és költés szelleme hatszázados forrásokból meríthet nemzeti ihletet és nemzeti motívumokat, a melyek teljes közvetlenséggel hatnak rá ma is.

BARTOLOMEO COLLEONI EMLÉKSZOBRA VELEN-CZÉBEN. Leopardinak sok egyéb jeles alkotása mellett talán az egyszerű befejező és talapat-építő szerepénél nagyobb része is van annak a Verocchío rajzai alapján készült szobornak a létrehozásában ott, a Giovanni Paolo templom oldala mellett, a melyet nemcsak közmondásosan, de igazság szerint is a világ legremekesebb lovasszobrának szoktak nevezni, a melyről maga a Leopardi szigorú ítélőbírája kénytelen azt mondani: «Nem hiszem, hogy a szobrászatnak a világon dicsőbb műve léteznék, mint a Bartolomeo Colleoni lovasszobra».

Ez a Colleoni condottiereje, bérhadvezére volt Velencének s hogy az őt szolgálatába fogadott köztársaságnak a saját meggazdagodását meghálálja, halála után vagyona nagy részét Velencének hagyta, de azzal a föltétellel, hogy a város lovasszobrot emeljen neki, még pedig a Szent Márk-téren, a hol szokott vértetében, vezéri botjával kezében kíván halála után is századokon át működése színhelyére büszkén letekinteni. A velenceiek ugyan nem teljesítették szöszert az örökhagyó akaratát, mert törvény tiltotta, hogy a Szent Márk-téren bárkiné szobrot állítsanak. A Colleoni szobra ennek következtében oly ténnyé jutott, a melynek egyik oldalát a Scuola di San Marco nemes homlokzata díszíti ugyan, de a hol a nagy hadvezér marczona tekintete egy szűk csatorna ronda házára néz le; gondoskodtak azonban arról, hogy maga a szobor a képzőművészetnek oly remeke legyen, a mely egy sokkal szerényebb helyet is dicsfényre volna képes elborítani.

A Bartolomeo Colleoni végrendeletének és szobra egybevetve azokkal a pompás siremlékekkel, a melyek a mögötte és Velence egyéb helyein levő templomokban emelkedtek, érthetően fejezi ki a sironitűli földi dicsőségért való versengését az olaszországi renaissance nagyjainak, a melyről Symonds oly találóan mondja, hogy «ez a világ velők oly sok és nekik oly sok volt, hogy e férfiak a halálban sem akarták azt markokból kieszeríteni s a sironitűli remények paradicsomával önként föleserélni».

A VELENCEI SZENT MÁRK TEMPLOM BELSEJE AZ ÉPÍTŐ MŰVÉSZET EGYIK REMEKMŰVÉNEK EGY RÉSZLETÉT TŰNTETI FÖL.

A 14 ivre terjedő könyvet, mely összesen 30 szép képmelléklettel van díszítve, a Franklin-Társulat igen ekesen állította ki; ára 3 forint 50 krajczár.

ERSZÉBET KIRÁLYNÉ.

Winterhalter Ferencnek a királyi Ő Felsége dolgozószobájában levő festménye.

Képmellékletünk.

A «Vasárnapi Ujság» 1898-iki évfolyamának második feléhez való képmellékletünket mai számunkhoz csatolva küldjük szét olvasóinknak. Ez a melléklet néhai Erzsébet királynénak egyik legsikerültebb arczképe, mely még 1864-ben készült s a fejedelmi hölgyet bizalmas otthonában, női bajának legteljesebb virágzásában ábrázolja. Az eddig kiadatlan kép Bécsben, a királyi Ő Felsége dolgozószobájában függ az

írásztal fölött. Mind maig csak azok láthatták, a kik szerencsések lehettek a királyi dolgozószobájába bejutni. A szép olajfestmény Winterhalter Ferenc német festő műve, a ki legnagyobb sikereit arczképeivel aratta. Lefestette a negyvenes években Lajos Fülöp francia királyt és nejét, továbbá az angol királyi családot egy csoportképen. Sokat dolgozott III. Napoleon udvara számára is. Szintén ő festette le a belga királyi család tagjait, majd I. Vilmos német császárt és nejét, Augusztá császárnét, Miksa mexikói császárt és nejét, Sarolta császárnét, továbbá a mi uralkodó-családunk több tagját és legsikerültebb Erzsébet királynét. Vannak művei a Magyar Nemzeti Múzeum képtárában is. Winterhalter 1873-ban halt meg a Majna melletti Frankfurtban.

Nagy emlékeztető Erzsébet királynénak ez arczképe közölhetésre szerkesztőségünk Ő Felsége főudvarmesterei hivatala útján kért és nyert engedélyt.

ÚJ-ÉVI ÜDVÖZLET A TENGEREN.

(Emlékeimből.)

Egy hideg decemberi napon az estszürkület bizonytalan homályában kíméletlenül dobálták hajónkat ide-oda az Adria habzó hullámai. Eltűntek mögöttünk a dalmáciai sziget-tenger körvonalai, elmaradtak mellettünk a kísérő sirályok, visszatérve a hideg szél elől meleg fészkeikbe. Mikor a kezdődő sötétség új színnel vonta be a déli láthatár gomolygó fellegeit, csak egy távoli világító-torony meg-megújuló fényesóvjá villant rá néha elhagyatott hajónkra. A fehér hullámtarajok és a hullámvölgyek között gyűrődő habfodrok eltűntek a fölka-vart víztükör sötét színében. Fölgyláltak a hajó jelző lámpásai, megkondult a jelző harang s a hajó személyzete fölvaltotta egymást a nehéz és rideg szolgálatban. A kormányos átvette az irányjelzést, a hajó hadnagya pedig egyforma lépésekben mérte végig a parancsnoki hidat, jobbra-balra hajlongva az ingó hajótest billenéseitől.

A hajónak minden nyílása be volt tömve. A tisztikar lakosztályába is elhatolt a bűzös gépolaj-szag. A hajó-gép ütemének rendetlen akadozása nyugtalanította a fedélzetre csapó hullámok loccsanó fodrai végig mossák a vizes ponyvakkal lezárt raktár-ajtókat és karvastagságú sugarakban ömlenek vissza a tengerbe a korlátok alján a hajó-kötelek számára való oldallyukon. A legénységi fülkékben szótlanul fekszenek láda-szerű ágyaikban az elfáradt emberek, s ki tudná, hol járnak gondolataik. A legfiatalabb matróz valami egyhangú nótát nyavalyogtat kiszakadt sarkú harmonikáján, míg a hajó őrmestere, a nostr'umo, el nem hallgattatja, szótlanul oda vágván ágyához egy hosszúszerű vízmentes eszímát. Csönd lett mindenütt.

Az ó-esztendő utolsó napját most már csak az erősödő szél zúgó moraja búcsúztatja, mint egy halotti indulót fűtyölve az árbo-cok drót kötelei között. A képmény kormos füstgomolya lecsap a hajó testét kísérő tajtékos habrojtokra s eltakarja a zajgó útvonalnak lassanként elenyésző nyomát. A kimerült szemlézőt a jótékony álom menti meg igatott gondolataitól, elé varázsolván a nyugalmas családi otthon képét...

A reggeli ködök oszlásakor, mikor az ég alja kezd elválni a víztükör sima felszínétől, bűgő dudálás ébreszti föl a személyzetet. A legöregebb matróz egy nyaklevessal riasztja föl a legédesebben alvó hajóinast, a ki erre a gyöngéd ébresztésre villámgyorsan öltözködik és szalad ki hirt hozni. A dudálás ismétlődik és messziről halvány visszhanggal felel rá valami másik gőzös. A hajó fedélzetén nagy mozgás keletkezik; ide-oda szaladnak a szolgálatban lévő matrózok és az első árbocról gyorsan lehúzzák a zászlókötelet. A láthatár felől egy másik gőzös közeledik felénk, a mely habzó hullámfodrokat tolt maga előtt, ide-oda himbálózva a hullámok között. A mint a mi gőzösünk kapitánya reá irányozta távesővét, felszalad árbo-czán a három színes lobogó, a mely nemzetközi hajós nyelv-

ben egy egész mondatot jelent. (Micsoda hajó vagytok?) A szolgálatot tevő tiszt lekialt a jelző zászlókat tartó matróznak:

— Hüzd föl a hajónk nevét!

Egy pillanat alatt fönt leng a négy színes lobogó, a mely azt izeni a másik kérdező gőzösnek, hogy a mi hajónk a magyar kir. «Adria»-társulat «Jókai» nevű gőzöse, s ez után azonnal jelzi azt is, hogy Marseillebe megyünk.

A közeledő másik hajó is föl húzza a választ: «Adria»-társulat «Stefánia» gőzöse és Brazília-ból jön Fiuméba».

«Megértettem», — következik a kölcsönös válasz.

Tehát mindkettő magyar gőzös. Az előkerült parancsnok most harsány hangon ordítja le az új jelző zászlók neveit, nyakig beburkolózva állván a kormányos mellett. Egy pillanat alatt felfutnak az új lobogók és a hideg szél lengeti a «Jókai» jó kívánságát.

— «Boldog új-évet kívánunk!»

Mintha csak egy szívből jött volna, egyidejűleg ugyanezt teszi a másik gőzös is. Ezután még föl húzzák utolsóan a «Szerencsés útát kívánunk» jelző lobogót és a két magyar gőzös folytonos kendőlobogtatás «éljen», «eviva» kiáltás között elhalad egymás mellett. Eltűnnek füstgomolyaik között üdvözlő lobogóik s halad mindegyik tovább a maga útján.

A derülő égboltról eltűnedeznek a rideg éjszaka komor fellegei s lassanként elcsöndesednek a nyugtalan hullámok. A lemosott fedélzeten mohón szívjuk be a déli égal felől áradó kellemes enyhe levegőt, kereső távesővem előtt pedig eltűnnek az örökzöld olasz partok.

Most, mikor e napra visszaemlékezem, elszomorodom, mert az én gőzösöm azóta valahol a calaisi csatorna fenékén pihenő örök nyugalmát. Elérte sorsa: összeütközött egy angol gőzössel és elsüllyedt egy ily zivataros éjjelen...

Paur Géza.

KÉPEK EGYIPTOMBÓL.

A dr. Körösi László által szerkesztett «Egyiptom» című munkának, — melyről lapunk múlt heti számában is szólottunk már, — képeiből és képmellékleteiből mutatunk be most néhányat. Ez alkalomból fölkerésünkre maga a szerkesztő írta Egyiptomról azt az általános ismertetést, melyet lapunk mai számának élén közlünk. Ezenkívül magából a könyvből is közlünk itt néhány oly adatot, melyek ugyancsak e képekre vonatkoznak.

A három nagy piramis Egyiptom első látványosságai. Kairóhoz közel emelkedik a három épített köhegy. A legnagyobbik közöttük Kufu (Cheops) fáraó siremléke, melyet Kr. e. 3700-ban építettek. A Kufu-piramis magassága 137 méter, a budai Mátyás-templom a Várhegy magasságával tehát annyira beleférne, hogy a toronyból alig látszanék ki tiz-tizenöt méter. Szomszédja a Kafra-piramis ma már csak 136 méter magas. A harmadik Menkara fáraó piramisa 62 méter (3662-ben épült), de csak jó félezer esztendő múlva fejezte be Netakerti királyné, a ki sírhelyét jelölte meg benne.

A nagy piramisok társaságába egészen beillik az óriás szfinksz, melyet még akkor faragtak ki terméskösziklából, mikor a piramisokat el sem kezdték építeni. A nagy szfinksz tehát Egyiptom legősibb műemlékei közé tartozik. A hatalmas kőszobor valamikor Mohamed Ali basa tüzeinek volt céltáblája s a nagy szfinksz megsérült arczán még most is meglátszik az arab ágyúgolyók járasa.

Egyiptom első örökös uralkodója volt századunkban a macedon eredetű Mohamed Ali basa, a ki büszkén emlegette, hogy ugyanabban az esztendőben született, melyben I. Napoleon. 1805-ben még nem birt boldogulni politikai ellenfeleivel, a mameluk főurakkal, kik közül azonban 1811-ben a kairói fellegrábnak fejedelmi áldomás alkalmával egyszerre 480 mamelukot lövett agyon. Mohamed Ali mai utóda: II. Abbasz Hilmi khedive 1874. júl. 16-án született. A bécsi Theresianumból hívták haza 1892-ben, midőn atyja, Tevfik alkirály, meghalt. Egyiptom mai uralkodója európai szellemű férfi, a ki sokat áldoz az arab műemlékek megmentésére, könyvtárak és múzeumok gyarapítására. Takarékos és szerény, minden fényűzést és feltűnést kerülő. Nem tékozol a háremekre

mesés összegeket, mint elődei, sőt, hogy jó példát adjon, egyneűségben él. Örökölt méltósága van, de az angolok tudtán és beleegyezésén alapul minden intézkedése, s állásának ereje ma inkább történeti, mint politikai. A khedive ünnepi bevonulását Alexandriába Roskovic Ignác festőművésznök fölvetéle után mutatjuk be.

Kairó érdekes utcái életből bemutatunk egy részletet az arab városrészéből, a hol feltűnő alak az olvasóval és csibukkal foglalkozó sejk, továbbá a gyermekét keleti módon dajkáló aszszony, a ki elfátyolozott arczával végig siet a néparadotn. Az arab középületek közül legnevezetesebb az El-Azhar mecsete, melyben a különböző felekezetű mohamedán ifjak a világ minden részéből összesereglenek, hogy a Korán szerint könyvének titkaiba behatoljanak. Az Azhar-mecset Kelet legnépesebb főiskolája, az iszlám valóságos egyeteme.

DANTE SZOBRA A PIAZZA DEI SIGNORI-N VERONÁBAN.

BARTOLOMEO COLLEONI EMLÉKSZOBRA VELENCEZÉBEN.

BERZEVICZY ALBERT «ITÁLIA» CÍMŰ ÚJ KÖNYVÉBŐL.

Szintoly eleven és zajos az élet a Nilus partján. Innen is közlünk egy kairói képet. A sok bárka a rendes nilusi közlekedés ósregi és változatlan formája. Ma azonban a Cook-társaságnak már egész kis turista flottája van, s jó berendezésű gőzösköz szállítják az utasokat Kairótól az első kataraktáig, sőt már azon túl is, mert sem Gromer lord, sem Kitcheener basa nem nyugszik addig, míg az angol lobogót megint ki nem tűzik Szudánban.

Az «Egyiptom» című érdekes tanulmánykönyv, honnan e képeket közöljük, mint már említettük, 14 író tanár közreműködésével és száz képpel díszes kiállításban jelent meg a «Patria» irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság kiadásában, s egy példány ára csinos kötetben 6 frt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Jókai műveinek nemzeti díszkiadása. A Jókai-jubileum napjának ötödik évfordulójára jelent meg Jókai műveinek százkötetes kiadásából az utolsó

sorozat. Tíz hatalmas kötet, a melylyel együtt teljes immár az a párját ritkító Jókai-könyvtár, a mely a koszorús költő ötven éves írói munkásságának ünnepére készült. A teljes Jókai tehát a magyar közönség, a mely legnépszerűbb költőjét otthonában bírhatja. A száz kötet utolsó sorozatában jelennek meg először könyvalakban Jókai költeményei (98. és 99. kötet). Újabb elbeszélései (94. kötet) szintén ebben a sorozatban kaptak helyet a Levente drámával együtt (94. kötet), a melynek előadására a Nemzeti Színház most készül. Irodalomtörténeti becsé van a századik kötetnek, mely története az egész vállalatnak és hí krónikája a feledhetetlen jubiláris napoknak, a mikor nemcsak Magyarország, hanem az egész mévelt világ ünnepelte a mi legnagyobb koszorús írónkat. Ebben a századik kötetben, mint a vállalat vezetői annak idején megígérték, megtalálja az olvasó a teljes Jókai-kiadás összes

lajja, nem tehetett volna mást, minthogy mindazt, a mi tölem nyomtatásban, vagy még kiadatlan sorozatban fennmaradt, szakszerűen osztályozva, sorba állítsa s úgy bocsássa a közönség elé. Eggedül nekem volt jogom hozzá, ítéletet tartani saját műveim fölött. Hosszú életpályám alatt nemcsak költő voltam, hanem politikus is, és mint ilyen, hírlapíró, életrajz-szerkesztő, adomázó, képviselőjelölt, törvényhozási szónok, azonkívül történét-, táj- és népismé-író, sőt még kértész is. Szellemi termékeim, mint vezércikkek, országgyűlési beszédek, programok, polemikák, politikai satírák, pamfletok, életrajzok (komolyak és tréfásak) még egy ropant tömeget képeznek; azokhoz járulnak az emlékbeszédek, nyilvános felköszöntők, közéleti adakozásra felhívások, előszavak idegen munkákhoz, a melyek elsősorban mind megtalálhatók a napi sajtó hasábjain. Mindezek a szellemi munkák édes gyermekei; de nem a költőé. De még magukban a költői művekben is válogatnom kellett. Nekem szabad volt ez. Kívülem senkinek. Megítélni, mit tartok méltónak arra, hogy ezen gyűjteményben helyet foglal-

aktaik, névsorát az előfizetőknek, jegyzékét az üdvözlőknek, diszokleveleknek és ajándékoknak, Jókai életrajzát és megjelent műveinek bibliográfiáját, továbbá teljes tartalomjegyzékét a száz kötetnek. Röviden: ez a száz kötetes nemzeti kiadás története, a mely történeti okmányként kiegészítő része a nagy vállalatnak. Az utolsó sorozat 10 kötetének tartalma ez: Napraforgók, újabb beszédek (91 kötet), Őszi fény, újabb elbeszélések (92 kötet), Mesék és regék (93 kötet), A barátfalvi levita, újabb elbeszélések (94 kötet), Utazás egy sirdomb körül (95 kötet), Életemből I. II. (96. és 97. kötet), Költemények, (98. és 99. kötet), A Jókai-jubileum története (100 kötet). Ehhez az utolsó kötethez maga Jókai irt utószót, a mely után a vállalat intézői, a kiadással megbízott Révai Testvérek adják a közönség kezébe néhány meleg szóval a hatalmas munkát. A Jókai utószavát itt közöljük:

Hálát adok az én jószágos Istenemnek, hogy összes költői műveimnek kiadásában megsegített! Olyan feladat volt ez, melyet magán a szerzőn kívül senki meg nem oldhat. Életem bevégezte után az a barátom, a ki műveimnek sajtó alá rendezését elvál-

jon, vagy nem tartok időszérinek, hogy újból közönség elé kerüljön. Kötetet tesznek ki a 48—49-iki naplóm iveri, melyek hajdan elkoboztattak, a melyeket újból megírni nem kívánok. Mellőztem az Életképekben, Délibábnak, Honban, Nemzetben, Pesti Hírlapban, Magyar Hírlapban, a Kakas Márton tolltarajában, a Nagy tükrökben megjelent napi érdekű cikkeimet. A Magyar Nemzet Történetét, s az Osztrák Magyar Monarchiába irt cikkeimet szerződések tartották vissza. A «Bonyovszky» című regényt, mint kölcsönzött tárgyút, nem számítottam saját alkotásaim közé. A «Nevgyen év visszhangját» sem vettem föl, mint a melynek egyes aforizmái szétszórvva úgyszólván feltehetően összes műveimben. Ellenben az eddig megjelentekhez még egy kötet új regényt írtam, mint régen megígért befejezését egy korábbi regényemnek. Csak ilyen megvilágítás mellett voltam képes költői munkálataimat a tisztelt közönségnek megígért kétezer ívbe besorozítani, ezt is csak úgy, hogy kiadással megétértem, az előmintában bemutatott nyomtatott lapokat két sorral megszaportítottuk, a mi végül teljes öt kötetnyi többletet tesz ki. Most már be van fejezve ez a munka. Öt év alatt elkészült. Az utolsó tíz kötettel bezáródik. Hogy e feladat akadálytalanul sikerült, azért hálás köszönet kell kifejeznem első sorban tisztelt kiadómnak, kik barátságos egységgel ezt lehetővé tették, azután

a nyomdai feladatot pontosan és kitűnően teljesítő könyvnyomda-intézetnek; a mű elterjesztésével foglalkozó kiadó cégnek s azzal együtt a hazai könyv-árúsnak és az én kedves pályatársaimnak, a hírlapíróknak. De a ki előtt legmélyebb hazafüli hódolattal hajtom meg fejemet, az az én uram és fen tartóm, a dicsőséges magyar nemzet. Soha még egy nemzet munkása úgy megjutalmazva nem volt, mint én a magyar olvasó közönség által. A mit ötven éves működésem felejtethetetlen fordulónapján e mű megkezdésekor mondtam: csak azt ismételtetem most az ötvenötödik év végén, e munka befejezésekor: «eddig azt hittem, hogy egy kis nemzetnek az írója vagyok; most megtudtam, hogy egy nagy nemzet szolgája voltam.» Eljen, viruljon, legyen dicső, boldog és szabad az én imádott hazám és nemzetem. Budapest, 1898-ban. — Dr. Jókai Mór.

Arany László költeményei. A *Déliabok hőse és más költemények.* Budapest, 1898. Borongó érzéssel lapoztuk át a posthumus kötetet, egy korán elhunyt erős költői tehetség szellemi hagyatékát. Csodálatos játéka a sorsnak, hogy míg annyi hivatalan dudoló, mint tücsökraj a nyári éjszakákban, fáradszorgatlanul zongorizáló egyhangú énekét, addig nem egyszer az igazi tehetség habozni kezd a pálya felén, s makacsul bezárt ajakkal halad végig az életben. Nem kutatjuk, mi volt oka Arany László korai elhunytának. Gyulai Pál, ki egy igen szép és tartalmas előszót írt a kötethez, sorra czáfolja azokat a föltevéseket, melyek a költő halálakor fölmerültek, s mint jó barát, ki a boldogultat közelről ismerte, s ki előtt a zárkózott férfi lelke sokszor megnyílt, más téren való nagy elfoglaltságát véli a legfőbb, mondhatni egyetlen oknak. De bennünket ez az egyszerű s természetesen látszó magyarázat sem tud meggyőzni. Ki ismerhetné egy finom szövevényes emberi lélek minden titkos szálát? A bezárt szív rejtélyeket őrizhet, melyeket nem lát más, csak az, a ki előtt nincs titok, nincs rejtély, a mindenségnek és az emberi szívnek formálója. — A kik Arany László kötetétől azt várják, hogy mint apjának Arany Jánosnak irodalmi hagyatéka, egész sorát hozza nyilvánosságra az ismeretlen remekeknek, csalódnai fognak. Nincs e kötetben egyéb új, mint pár emlékevers s néhány műfordítás orosz költőktől. 1864-ben, még húsz éves korában, egy szép tanulmányt írt Lermontoffról, a nagy orosz költőről, melybe egy pár kisebb lyrai költeményen kívül Lermontoff epikai műveiből is szőtt töredékeket. Minthogy azonban nem az eredeti oroszból, hanem Bostenstedt német fordításából ültette át e darabokat, műfordításoknak nem tekintette s tartózkodott kiadásuktól. Ugyanez okból nem tette közé Puskín drámai költeményének, «A szobor-vendég»-nek fordítását sem, melylyel még 1865-ben készült el. Most úgy ezt, mint Lermontoff-tól, kisebb költeményeken kívül «A cserkeszfiú» és «A számvonóné» című költői elbeszéléseket is feltalálja az olvasó. Lermontoffhoz bizonyára szellemi rokonság vonzza őt. Ő is élesen látta az emberi hibákat és fogyatkozásokat. Lelkét ez kiábrándultta, hangját szatirikussá tette, s realiztikus rajza ösztönözte. Feltalálja ezeket a vonásokat már első költői műveiben, az «Elfrida»-ban is, mely neki a Kisaludytársaság koszorúját s az avatottak elismerését szerezte meg. Legkíválóbb két műve «A déliabok hőse» és a «Humok harca». Mindkettő epikai mű, de átszőve erős subjectív vonásokkal s gazdag satirikus elemmel. A nyelv ereje, a leírások plasticitása, a jellemzés élethűsége s a gúny és humor, irodalmunk maradvánójának hecsü művei közé helyezik e két költeményt. Fájdalommal érezzük, hogy mily sokat vesztett Arany Lászlóban irodalmunk, nem épen akkor, midőn a sír időnap előtt reá borult, hanem mikor örökre istenhozzádott mondott a költészetre. A nagy díszszel és izléssel kiállított kötetből, melyet a Franklin-Társulat adott ki, (ára 3 frt, amateur-kötésben 4 frt 50 kr.) közöljük a következő, eddig még nyilvánosságra nem jutott költeményt:

Későn.

(Lenau után, — Szalay Gizelának.)

Már elnyit a tavasz, varázsa széléd,
Szép álma eltűnt, el van zengve dalja,
Úde virágát nyári hó aszalja,
— Munkára int, küzdésre hí az élet.

A ló nyerit, a harc lármája död,
Körülvesz, elborit küzdés zsvajva,

S a küzködő, — míg majd sír nem takarja —
Nyugalmat, enyhülést rikkán remélhet.

Leányka! oh ama tavasz korában
Miért kerestelek mindig hiában?
Eszmény valál, kit vágyam üldözött;

Most megjelenisz, szívemmel játszva játszol,
Föl-fölmerülisz s megint eltűnni látszol
E zajgó életarádat között.

(1875.)

A «Budapesti Szemle» új évfolyamának első kötete ép oly gazdag, mint változatos tartalmában. Acsády Ignác nagyobb tanulmányt kezd meg benne *Tinódi Sebestyénről*, kiről dús szellemi hagyatéka mellett csak kevés életrajzi adat maradt ránk. Acsády nemcsak a költőt méltatja, hanem főképen mint történelmi adatgyűjtőt és krónikást, ki szomorú koráról és annak hőseiről annyi hiteles tájékozást nyújtott, s kinek mint költőnek nincs hatása nemzeti költészetünk további fejlődésére, de mint történetírót bőségesen használták forrásul. Az érdekes dolgozatnak még folytatása következik. Ifj. Náday Lajos ismét «Az alföldi munkáskérdésről» ír, melyet alaposan ismer és nem általános elmélet szerint szól hozzá, hanem a magyar gazdasági állapotok szerint itéli meg s tesz javaslatokat. Ez a cikke a községi munkás alapok szervezését adja elő. *Kresmárk* Jánosnak «A török jogrendszer és igazságszolgáltatás» című dolgozata a jogszolgáltatás fogja érdekelni, mert az iszlám jogi felfogását fejtegeti.

A szépirodalmi közlemények között legifjabb *Szász Károly* «Balogh hadnagy története» című elbeszélésének első részét kapjuk, s *Gyulai Pál* («Egy anya emlékkönyvébe») és *Vargha Gyula* költeményét; az utóbbi «Tersato» címűen a történelmi multon mereng el a magyar tengerparton. *Hegyesi Márton* bírálja *Kossuth Lajos* iratainak VI-ik kötetét. *Gyulai Pál* a nem rég elhunyt *Arany László* írói jellemzését találjuk a következő közleményben, melyet Gyulai előszónak írt Arany Lászlónak a Franklin-Társulatnál most megjelent költeményei elő. *Thim József* alkalomszerű ügyben szólal föl «A tisztviselő reform» címűen. Az «Értesítő» rovatban — ő — jegy alatt nagyon méltányló bírálatot közöl *Kozma Andor* szatírjáról; majd *Császár Elemér* ír a *Bayer József* magyar irodalomtörténetéről; p. gy. jegyű bíráló pedig *Hegyfok* Kabosnak «Folyóink vizsgálása és a csapadék» című munkájáról. *Herman Ottó* a szerkesztőhöz intézett nyílt levélben tesz megjegyzéseket dr. *Madarász Gyula* muzeumi örnek, kinek madártani dolgozatát *Herman* megírta, s ki erre válaszolt. A «Budapesti Szemle» az akadémia támogatásával Gyulai Pál szerkesztésében jelenik meg. Előfizetési ára egész évre 12 forint, félre 6 forint.

Magyar írók élete és munkái. *Szinnyei József* nagy életrajzi lexikonjának — melyet a tudományos akadémia támogatásával ír — megjelent az 53-dik füzet (VI. kötet 7. füzet), mely a *Kopauer* és *Kossuth* nevek közé eső 162 írónak életrajzát foglalja magában. A füzet *Kossuth Lajos* életrajzával végződik, de még a következő füzet is folytatni fogja. Az eddig megjelent 53 füzetben 11,416 írónak életrajza és munkáinak jegyzéke van felsorolva. A munka *Hornvánszky Viktor* könyvkereskedő kiadásában jelenik meg és egyes füzet ára 50 krajczár.

A királyné emlékezete. Az Erzsébet királyné emlékére tartott gyászünnepeken mondott beszédek egy része nyomtatásban is megjelent. Ezekből a következőket kaptuk: *Gyászbeszéd*, melyet az Erzsébet királynénél tartott isteni tiszteleten mondott *Lévay Mihály* ujszászi plébános; (Budapest, Hornvánszky nyomdája.) *Erzsébet királyné emlékezete*, a budapesti keleti kereskedelmi tanfolyamon mondott beszédek dr. *Kúnos Ignác*tól, *Rhousopoulos* Rhousos-tanártól (a királyné egyik görög nyelvtanítója), *Falk Zsigmond* lovagtól. — *Erzsébet királyné emlékezete*, a debreczeni kereskedelmi akadémia iskolai ünnepe.

A Lotz-jutalom. Az országos képzőművészeti társulat bírálóbizottsága az ezer forintos Lotz-jutalmat *Vajda Zsigmond* festőművésznek ítélte oda «Hun munda» című történelmi falfestményéért, melyet a művész az új országának összekötő folyójára festett. A jutalmat a választmány egyik ünnepi ülésén nyújtják át a kitüntetett festőnek.

A nemzeti színházban folelevenítették a korán elhunyt *Toldy István*nak «*Kornelia*» című drámá-

ját, mely huszonöt évvel ezelőtt került színpadra. A közönség nem mutatott érdeklődést a színmű iránt, s az ingadozó szerkezetű és bizonytalan stíli színmű nem is tett mélyebb hatást. A még tehetségében ki nem forrt író huszonöt év megváltozott irodalmi áramlatában a mostani közönségre alig hatott. *Kornelia* történetét nagyon sokszor látta már a színpadon, a szerencsétlen asszonyt, kit férje hitványsága boldogtalanná tesz, s kit végre *Kornelia* lelő, maga pedig a tengerbe ugrik. A főszerepet egykor *Felekiné* játszotta, most *Márkus Emília* művészete emelte ki. Még *Császár*-nak jutott nagyobb szerep, a többi közreműködőnek csak halvány mellék-alak.

A Nemzeti Színház új darabjai. A Nemzeti Színháznál, melynek játékkendjét most *Berczik Árpád* «Himfy dalai» uralják, a következő új darabok várnak előadásra.

Eredeti művek: *Királyi házasság*, Somló Sándor 3 felvonásos vígjátéka; *Radovics felesége*, Abonyi Árpád 3 felvonásos színműve; *A völkés szerelem*, Császár Imre 4 felvonásos színműve; *Az első vihar*, Herczeg Ferenc 3 felvonásos színműve; *Szent Margit asszony*, Váradi Antalnak, a Kőcsez-díjjal jutalmazott történelmi drámája és *A levele* Jókaitól. — **Fordított művek** egész sora van még; ezek közt *Bünös*, Voss Richárd drámája, fordította Várady Antal; *A föltekény*, vígjáték 3 felvonásban Bisson-tól, fordította Kürthy Emil; *Juliette válogóve*, színmű Feuille-től, fordította Huszár Vilmos; *A szegény Mari*, Voss Richárd színműve, fordította Timár Szaniszló; *Jaj a legyőzöttnek*, ugyancsak Voss-tól, fordította Somló Sándor; végül Rostand verses drámája: *Cyrano de Bergerac*, Ábrányi Emil fordításában.

Zenemű. *Emília-keringő* a czime *Náday Béla* dallamos, esinós kompozíciójának, mely a napokban jelent meg Rózsavölgyi és társa kiadásában. A zongorára írt keringő *Márkus Emília*nak van ajánlva. A czimlapot a művésznek arcképe díszíti. A füzet ára 1 frt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia január 2-án *Szász Károly* elnökle alatt ülésezett. *Zolnai Gyula* levelező tag tartotta meg székfoglaló értekezését «Az új Nagy Szótár feladatáról». *Zolnai* a külföldi, főképen német, francia és angol újabb szótáriródlom alapján fejtegette, milyen legyen az akadémia új nagy szótára. Arra az eredményre jutott, hogy az új Nagy Szótár történelmi alapon készült tudományos szótár legyen. Anyagára nézve pedig legyen egyetemes, vagyis a magyar nyelv összes szókincsének tárháza, de mindazáltal a mai irodalmi és társalgási nyelvet domborítsa ki főképen. Az idegen szók fölvetelésén szigorúknak kell lenni. A székfoglaló értekezés után dr. *Kégl Sándor* mint vendég olvasta «A perzsa népdalról» szóló értekezését. Több perzsa népdalt mutatott be és ezek alapján ismertette a perzsa népköltés nyelvét és prozódiaját, valamint e népdalokban nyilatkozó keleti fantáziát és sajátosság szellemét. A felolvasás annak a tanulmányutnak az eredménye, a melyet dr. *Kégl Sándor* Perzsiában tett. A felolvasást tetszéssel fogadták.

A Kisaludytársaság jelöltjei. A Kisaludytársaság ez évben hat új tagot választ, és pedig, mint legutóbb elhatározták: három szépirodalmi író és három esztetikust. A hat betöltendő tagsági helyre december 31-ikéig, az ajánlások beadásának határidejéig, összesen tíz ajánlás érkezett. A szépiroknak szánt három helyre: *Ambros Zoltán*, *Beneke Elek*t, *Bródy Sándort*, *János Gusztávot*, *Szabolcska Mihályt* és *Szabó Endrét* ajánlották, az esztetikusk részére fen tartott három helyre pedig: *Alexander Bernátot*, *Bánóczy Józsefet*, *Berzeviczy Albertet*, *Havaszti Gyulát* és *Silberstein Ötvös Adolfot*. A tagválasztó ülés február elején lesz.

Új nyilvános könyvtár a fővárosban. Az iparművészeti múzeum tanulságos gyűjteményeivel, különféle kiállításával mind nagyobb tért foglal el a magyar művelődésben. Január 3-ikán pedig megnyitotta a nagy közönség számára tekintélyes könyvtárát, a mely hateraz kötetből és hetven ezer műlappal áll. A könyvtár az iparművészeti múzeum álló-út és *Kimizsi-utca* sarkát képező első emeleti nagy termében van elhelyezve. Az iparművészetet érdeklő, minden tekintetben alapvető, válogatott munkákat tartalmaz ez a könyvtár, a mely szombat kivételével naponta esti 6—9 óra közt van nyitva. Ugyanekkor egy sajtóterem is jelen van, a ki a közönségnek és a könyvtárt használó iparosoknak szakba vágó felvilágosításokat ad és esetleg a tervrajzaikat is átnézi és kijavítja.

ÚJ-ÉVI ÜDVÖZLÉS A TENGEREN.

Paur Géza rajza.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

	egész évre	fél évre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	8 frt.—kr.	4 frt.—kr.	2 frt.—kr.
A Világkrónikával együtt.	9. 60.	4. 80.	2. 40.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12. —	6. —	3. —
A Világkrónikával együtt.	13. 60.	6. 80.	3. 40.
Csupán a Politikai Ujdonságok	5. —	2. 50.	1. 25.
A Világkrónikával együtt	6. 60.	3. 30.	1. 65.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

MI UJSÁG?

* A «Vasárnapi Ujság» 1898. évi második félévi folyamához való *képmelléklet* lapunk jelen számához mellékelve veszik olvasóink, úgy szintén a «Vasárnapi Ujság» 1898. évi folyamának czimlapját és tartalomjegyzékét. Az 1899. évi új évfolyam 1. és 2-ik (mai) száma múlt évi összes előfizetőinknek megküldetett.

Exlex. Az alkotmányban idegen, a római jogból azonban ismeretes szó. Mint állapot új-év óta nálunk közsöntött be s ma már szemfél szembe ismerjük, mint alkotmányunk betolakodóját. Remélhetőleg futó vendég, de kellemetlen látogatása nagyon érezhető sokféle bajaink közt. Az exlex olyan forma baj, mint mikor az éléskamra kulcsa elvész. Hiába van tele a kamra. Most már vagy föl kell törni az ajtót, vagy kopogni. Adót az egész országban nem szednek; a ki önként fizet, annak mint túlfizetést írják be. A képviselőházban az ellenzék a parlamentet sem veszi semmibe. Az elnököt sem választás meg és semmi határozatot sem hoz. Minden ültés abból áll, hogy az előbbi ülés jegyzőkönyvét kritika alá veszik, vitatkoznak, hogy *ülés* vagy *gyűlés*, s az elnök nem kor-elnök-e, a ki mikor *bezára* az ülést, nem helyeseb-

ben tenné, ha *beresztené*. Mindezeket névszerinti szavazással döntik el. Mivel pedig a január 5-iki ülésen *tizenkét* ilyen névszerinti szavazást kértek, s egy névszerinti szavazáshoz egy óra kell, és mivel minden ülésen hasonló névszerinti körülmények özöne zúdul föl, ki sem lehet számítani, mikor végződhetnek a névszerinti szavazások. Ez nem is kérdés többé, hanem az a kérdés, hogy fozelzatják-e az országgyűlést, vagy máskép próbálnak segíteni a bajokon. Ennek eldöntésére báró *Bánffy* miniszterelnök *Lukács László* miniszterrel január 5-ikén este Bécsbe utazott. Mivel terlek haza, mi lesz? Ezt találgatja mindenki. Az exlex azonban sokáig nem tarthat, ez az egy bizonyos.

A tiz szobor. A király által a fővárosnak adományozott szobor közül még háromnak a helye lévén megállapítandó, a miniszterelnök most tudatta, hogy ő maga részéről *Hunyadi János* szobrára a II. kerületi *Albrecht-útnak* a koronázási templom alatt lévő kanyarodója által alkotott térséget, *Pázmány Péter* bíbornok szobrára a IX. ker. Bakács-téri templom főhomlokzata alatti teret és *Werbőczy István* szobrára a III. ker. (Ó-Buda) fő-téren levő helyet jelölte ki. A miniszterelnök egyszerűs mind gróf *Pálffy János* múlt századbéli lovas-generális szobrának elkészítésével *Szárnyosy Ferenc* szobrását, a szegárdi Garay-szobor készítőjét bízza meg.

A Mátyás-templom Árpád-házi ereklyéi. Szent István királynak régi székesfejérvári bazilikájában az 1848-iki ásatások alkalmával, a mikor a minap eltemetett III. Béla király és felesége földi maradványai is előkerültek, még vagy tizenkét emberi csonttereket találtak. Ezek is valószínűleg Árpád-házi királyok vagy hercegek földi maradványai. Az ereklyéket hosszú ideig *Székesfejérvárott* őrizték, utóbb azonban Budapestre kerültek az egyetem embertani muzeumba, a hol ma is teljes épségükben megvannak. Illetékes helyen azzal a tervvel foglalkoznak, hogy ezeket a csontokat is a budavári Mátyás-templomban helyezték el, a hol megfelelő sírbolt is van a számukra s a hol ezeknek az ereklyéknek legmélyebb helyük volna.

Adomány. A bókai jótékonyágyról oly ismert gróf *Andrássy Dénes* és neje *Tizezer* forintot adtak a hírlapok nyugdíjintézetére, felében az özvegyek

és árvák alapjára, felében a segélyre szoruló hírlapírók támogatására.

Rómer Flóris szobra Pozsonyban. A lelkes magyar régiségbuvárnak, az 1889-ben elhunyt *Rómer Flóris*nak szobrot készítenek állítani szülőhelyén, Pozsonyban.

Az országos magyar régészeti és embertani társulat röviddel a tudós halála után határozta el ezt, s egyidejűleg gyűjtést is indított e célra, mely most befejeződött. A régészeti társulat kérvényt adott be Pozsony város tanácsához, kérve, hogy jelölje ki a helyet, a hol a szobrot felállíthatja. A tanács erre legalkalmasabbnak a Ferenziek-terét véli, a mely az óségi városrész tőzomszédságában terül el, körülötte régi háztól és a Ferenzieknek a XIII. századból származó templomától, a melyet a király jelenlétében a múlt év májusában szentelték föl újra.

A dunamelléki református egyházkerület főjegyzője. A dunamelléki református egyházkerületben a világi főjegyzői székre, mely Szilágyi Dezsőnek főgondnokká történt megválasztásával megüresedett, a beadott szavazatokat január 4-én bontották föl. Világi főjegyzővé most szavazattöbbséggel *Hegedűs Sándor* a budapesti egyház főgondnoka, világi tanácsbíróvá dr. *Nagy Dezső* egyházkerületi ügyész választott meg.

Feszty Árpád festménye Komáromban. Komárom megye az ezredévi ünnepek emlékére megbizta *Feszty Árpád* jeles művésztünkét, hogy fesse meg a megyeház számára a bánhidai csatát. A nagy kép a Biharmegye által megrendelt «Zsolt eljegyzésével» pár hét előtt volt kiállítva a műsarnokban, december 28-ikán pedig ünnepélyesen elhelyezték Komárom megye székházában.

A leleplezési ünnepélyre, mely a vármegye törvényhatósági bizottságának közgyűlése keretében ment végbe, a fővárosból Komáromba érkezett *Feszty Árpád* több író és művész barátjával. A közgyűlést *Sárközy Aurél* főispán nyitotta meg hosszabb beszéddel, méltatva a festményt, azután *Ghyczy* alispán átvette a képet, majd *Antal Gábor* ref. püspök üdvözölte a vendégeket, végül pedig *Feszty Árpád* mondott köszönetet az ünnepeltéért. Délben lakoma volt, melyen számos felköszöntőt mondtak.

Nagyanyakám, nekem is! a jellegje az ez év *Bathneiner-képe*nek. Ezen manapság világszerte

